

Coreșpondența Română

APARE IN TOATE DILELE DE LUCRU

ABONAMENTE

LA

Coreșpondența Română

IN ȚARĂ		IN STREINĂTATE	
Pe 12 luni	30 lei	Pe 12 luni	40 lei
6 "	15 "	6 "	20 "
3 "	8 "	3 "	10 "

TARIFUL ANUNȚURILOR

Pe paginile 7 și 8 linia 40 bani.

Pe celelalte pagini după invoială.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Bulevardul Elisabeta 117

DESLUȘIRILE

Apărătorii cu condeiul al actualului guvern și în deosebi ai d-lui A. Lahovary au oțeles, în sfârșit, că sunt oare-care regule bune și bune, de la care n-au nici ei să se abată. După o săptămână de zile au eprodus în «*Timpul*» articolul publicat de «*Tara*» sub titlul «*O poziție greșită*» și au introdus cu vorbele:

Sub acest titlu «*Tara*» a publicat deunăzi un *foarte interesant și foarte bine* articol, pe care ne facem o plăcere să-l reproducem aici în întregul lui, deși, din cauza lipsei de spațiu, *cu oare-care în-țiridieră*.

Mulțumirile mele! Tot mai bine cu «*oare-care întârziere*» de cât nici o dată. Știu cum și eu în fața cui mă aflu, și putem să discutăm, potrivit cu gravitatea cestiunii, cu oameni serioși și bine crescuți, care nu au niște măscărici, care se ciufulesc între ei, ca să adune lumea la taraba.

Să vedem deci, înainte de toate, de ce vorba.

Autorul articolului publicat în «*Tara*» insinuă, că «*Coreșpondența Română*» e un organ «*colectivist*» și întreabă, dacă sunt și nu autorizat de cine-va să vorbească în numele Ardelenilor.

În mascaralicul ce s'a străcurat în prietele coloane ale «*Timpului*» se insinuă iar mai mult: că «*Coreșpondența Română*» e susținută din sumele adunate de d. G. Centacuzino drept *fond de pro-stare*.

Insinuarea e rușinoasă pentru cel ce a cut-o, ear la întrebare am răspuns, că ei nu am primit, nici nu am cerut auto-sațiune de la nimeni.

Ceea ce se dice în coloanele «*Coreșpondenței Române*» nu angagează pe nimeni, ear sunt lucruri, pe care cercurile politice în România n-au să le treacă cu veștea.

Așa credem noi, și dacă publicul crede el tot așa, vom fi ajutați să continuăm crarea începută. Ear dacă în cercurile politice române sunt puțini cei ce țin să fie, cum gândesc și simt Românii din zile învecinate, atunci vom curma lu-

crarea octânicioasă și supărătoare și vom căuta ear de «*propriile*» noastre interese. Noi nu strigăm în gura mare, nu facem reclamă de bălcii, nu voim să ne impunem, ci căutăm numai conștiința de a ne fi făcut datoira — la timp și pe cât ne iartă puterile.

Nu poate deci să fie luată în serios imputarea, că voim să resurnăm guvernul Majestății Sale. Credem a fi înțeles de mult, că Majestatea Sa nu-si alege consilierii după bunul Sau plac, ci după cum impregiurările îi impun, și nu putem noi să știm, dacă impregiurările sunt ori nu de ast-lei, ca Majestatea Sa să-și schimbe consilierii.

Dorința noastră e înse, ca oamenii de stat ai României, fie ei ori nu consilieri ai Majestății Sale, să fie toți de acea-și părere în cestiunea națională. De aceea am crezut și cred și acum, că d. A. Lahovary nici ca fruntaș al partidului conservator, nici mai ales ca consilier al Majestății Sale Regelui-Caro I. nu avea nevoie de a se pune *chiar acum* în conflict cu simțimentul comun al Românilor de peste Carpați.

Câte-va zile după enunțatiunile făcute de d-l A. Lahovary guvernul din Budapesta a suprimat «*Tribuna*» și «*Foaia Poporului*» și a tras în judecată pe întregul comitet al partidului național român.

E oare bine, e în interesul partidului conservator, e în al României, e în al Dinastiei române, ca Românii de peste Carpați să caute un nex causal între atitudinea guvernului din București și măsurile luate de cel din Budapesta?

Ear greșelile făcute de conservatorii îi împing spre această presupunere.

În zadar spun actualii miniștri ai României, că ei nu vor să se amestece în «*afacerile interne*» ale Românilor din Ardeal, fiind-că «*din colo*» se știe, că ei s'au amestecat și cum s'au amestecat și de ce fel de oameni și de mijloace s'au folosit, ca să-și câștige aderență.

În zadar spun, că nu voiesc să intervină în conflictul dintre Români și Maghiari, fiind-că «*din colo*» se știe, că d-l Iuliu Horváth s'a bucurat de o foarte simpatică primire în cercurile guvernamentale din România.

După toate aceste «*Tara*» ne presentă pe noi, «*tinerii*» de la «*Coreșpondența Română*», drept niște *iredentiști*, deopotrivă cu d-l A. Ciurcu și cu «*cei-lalți tineri transilvăneni*», care au trimis peste Carpați proclamațiuni incendiare, eară «*Timpul*», chiar în ziua, când guvernul ungar suprimă «*Tribuna*» și «*Foaia Poporului*», pune pe d-l E. Brote, proprietarul foilor suprimate și vice-președinte al comitetului din Sibiiu, alături cu mine, iredentistul, și în tainică legătură cu d-l D. Sturdza,

șeful partidului național-liberal din România.

Nu e aceasta denunțare? nu e asmuțare? Nu trebuie oare să se producă în mintea orî cărui om strimțarat gândul, că aceia, care fac haz și chef și zeflemele în ziua, când guvernul din Rudapesta pornește procesul monstruos, sunt în legătură cu ciomăgitorii luptătorilor români de peste Carpați?

Eu mă infioresc de gândul, că așa ar pute să fie și știu o mulțime de lucruri, din care rezultă, că nici nu este așa. De aceea am stărui și stărui și acum în credința, că *bunăvoința* e la conservatorii și la liberali acea-și în cestiunea română și deosebire există numai în cea ce privește cunoștința împrejurărilor și priceperea rezultată din ea. Nu! D-l Al. Lahovary a făcut acele enunțatiuni și conservatorii fac mari greșeli numai pentru-că au fost reu și insuficient, fals și cu rea credință informați despre cele ce se petrec în Ardeal.

Țin confrății de la «*Timpul*», ca lumea să cr-adă, că nu aveam dreptate, când am vorbit așa?

Atunci nu-și dau seamă despre ceea ce fac, nici despre simțimental ce trebuie neapărat să se producă în inimile Românilor, care știu să pună cauza națională mai presus de interesele de partid. **I. Slavici.**

Scrisori din Ardeal

Nu vom pieri...

Că în Ungaria de un lung timp în coace se sapă cu mare energie la trupina neamului românesc, — despre aceasta nu s'a îndoit nimeni în trecut și cu atât mai puțin poate să se îndoească astăzi.

Cu ce arme s'au luptat inimizii în contra noastră în trecut o știm din istorie; de ce arme se folosesc astăzi—durere, — o șcim din experiență: — și atunci, și acuma s'au întins la celea mai miserabile unelte, cu care au cugetat că ne vor sdruncina cu totul. — Nu am pierit înse în trecut, când inteligența ne era mai rară, trăgeam în jugul iobăgiei și cu atât mai puțin vom pieri astăzi, când, după multă osteneală, am ajuns a ave conducători luminați, o inteligență compactă, ear poporul a ajuns să șcie, ce a fost acest neam în trecut, și să prevadă ee 'l așteaptă în viitor.

Jertfim sânge și bani pentru susținerea patriei noastre, dăm tot ce se cere dela noi fără de cea mai mică opunere. Și ce ne este răsplata? Oare ne împărțim și de dulceața ce o patrie este datoare a întinde fiilor săi credincioși pentru jertfele ce le aduc întru susținerea ei?... Doamne ferește! Aceasta nu este dată naționalităților din Ungaria în general și apoi românului cu atât mai puțin. —

Noi, naționalitățile, avem datorința de a împlini și a da tot ce se cere de la noi, car ungurul gustă fructele dulci ale ostenelelor noastre. Este posibil că ni-s'ar întinde și noue câte ceva din visteria statului, dar în schimb ni-se cere apoi ca să fim «buni patrioți». Și ce credeți că înțelege ungurul sub cuvântul «bun patriot»?... Nicî mai mult, nicî mai puțin de cît ca să te lepezi de neamul tău și, făcându-te renegat, să afirmi sus și tare că românului în țara ungurească îi merge destul de bine, este cu toate îndestulat și că afirmările contrare sunt neadeverate.

Mulțumită lui Dumnezeu însă, că cu toții am fost și suntem gata de a suferi mai bucuros ori-si-câte nedreptăți decât ca să ne lăpădam de neamul nostru, de limba noastră.

Am suferit persecuțiunii peste persecuțiunii și eu toate aceste nu am desperat.

În școalele susținute din sudoarea noastră cruntă guvernul unguresc a introdus limba ungurească numai ca să ne poată maghiarisa.

prin legea despre grădinile de copil am ajuns ca maghiarizarea să se înceapă de la anul al 3 lea al copilului;

în parlament, din pricina cenșului excepțional pentru Ardeal, nu avem nicî un reprezentant;

în administrațiune nu ne înțelege nimenea, căci, deși legea de naționalitate, care s'a creat pentru a orbi lumea cu ea, ne dă dreptul de a ne folosi de limba noastră maternă, totuși, dacă voim ca dirigatorul să ne priceapă plângerile, trebuie să aducem cu noi tot-de-auna un tîlmaci (translator), căci de alt-cum ne înțelegându-ne unul pre altul, nu putem face nicî o ispravă;

diaristica noastră este persecutată ca nicăieri în lumea largă. Pentru ori-ce lucru bagatel redactorii noștri sunt trântiți în temniță și pedepsiți cu sume de bani enoame. Chiar când scriem aceste rînduri ne vine știrea, că aparițiunea ziarului „Tribuna“ este oprită prin autoritățile unguresc. Și pentru-ce? Pentru o pretinsă eroare de formă. Nu-i trebuie maghiarului de cît un mic pretext și ești judecat la temniță pe ani întregi;

viața noastră socială este numai ceva mai bună ca acelora ce stau în închisori, căci și noi, întocmai ca întemnițiații, nu avem o convenire, o petrecere să se poată ține fără de o asistență însemnată polițienească. Nu trebuie aici să greșești, ci numai să fi suspiciat și îndată temnița e gata pentru tine...

Multe așa mai ști să vă înșir; dar pentru-ce să mai amintesc și alte persecuțiuni, care le îndurăm și de azi, când onor. cetitori prea crede din cele șise aci vor ști să-și formeze o icoană adevărată despre fericirea noastră;

Și cu toate aceste nu am pierit, ba nicî că n'am desperat; ci din contră cu cît au venit mai multe lovituri peste noi, cu atîta ungurii au aflat rîndurile noastre mai compacte și mai bine educate pentru a putea suferi loviturile.

Mai spre bine nu avem nădejdea să mergem, ci din contra, ne așteptăm și la mai rău.

În 23 Ianuarie anul viitor va sta în fața judecătorilor unguresc din Cluș *întreg comitetul partidului național românesc din Ungaria*, adecă 25 fruntași conducători ai noștri și prin dînsii noi toată națiunea, — și să prevadă că toți vor fi pedepsiți aspru, pen-

tru-că au avut cutezanța a merge la Viena să predea memorandumul, care cuprîdea în sine durerile și dorințele noastre.

În țara ungurească nu este ertat românului nicî a se plînge.

Ce va mai urma, vom vedea cu toții, căci cu D-voastre, ca cu frații noștri, ne vom ține strînsă datorința a le comunica toate.

Între împregiurări de acestea și în un timp atît de critic pentru existența noastră națională, când în toate zilele suntem amenințați cu pierirea, ne cade foarte bine, când auzim și barem câte un glas mîngâietor ca acela al d-lor Sturdza și Aurelian.

Nu cerem noi ca oștirea română să plece pentru eliberarea noastră, nu nicî de-cum, ci vă rugăm numai, ca unul-fiesce-carele să nisuiți în cercul d-voastre de activitate, ca și soarta noastră să se îndulcească barem cît de puțin.

Cuvintele mîngâietoare ale fraților din România liberă au fost tot-deauna pentru noi un balsam întăritor de a sta și mai departe cu *fruntea deschisă fața cu loviturile ce inamicii noștri le trimit spre noi*.

Invetătorul I. P. L.

DISCURSUL

de

apărare al d-lui I. Russu-Șirianul la procesul din Cluj

(Resumat).

D. Russu-Șirianul începe cuvîntarea sa de apărare arătînd noua față a prigonirilor ungurești: luptătorii naționalităților, în deosebi Români, nu sunt scoși din temnițele Seghedinului pentru a fi puși în libertate, ci pentru a fi aduși la Cluj, de unde cu osîndă și mai grea încă să fie retrimiși la Seghedin. Păcătoșia nu se mărginește însă la atîta, ci Români, Slovaci și Serbi sunt supuși unui tratament temniceresc dintre cele mai miserabile. Numai în Rusia mai poate fi așa. Pentru a dovedi aceasta, citează scrisoarea unui medic maghiar (Andreanszky și din ziarul *Budapesti Hirlap*.

În asemenea împrejurări nu mai poate fi vorba de judecată dreaptă. Ungurii, chiar procurorii, împing naționalitățile spre lupta de rasă. Ast-fel de aici încolo scriselo în toate faptele Românilor vor avea înfățișarea legitimei apărări. Cu citațiunii din autori și fapte petrecute, dovedește, că în statul ungar libertățile publice pentru o parte mare, *majoritate*, a cetățenilor sunt suspendate.

Tot cu scrise și mărturisiri ungurești arată, că articolul incriminat nu cuprinde de cît curatul adevăr. Nu agitațiunea dintr'ensul deci — căci în articol nu e agitație — a supărat pe procuratură, ci faptul, că în articol Ungurii sunt demascați și se accentuează caracterul poliglot al Statului.

Arată ferocitatea agenților administrativi, despre care se vorbește în articol, prin măcelurile săvîrșite la Feldru, Măgura, Scărișoara și Dolova, eară guvernul n'a rînduit nicî măcar o anchetă, cu atît mai puțin a pedepsit pe criminali.

În cuvinte calde vorbește pe larg despre mișcarea din România în favorul Românilor asupriți de Unguri.

Afirmarea din articol, că «Ungurii ne schingiesc» eară-și cu probe o dovedește. Apostro-

fează presa maghiară, care pe Români îi calniază, ear pe Unguri i-a zăpăcit.

La aliniatul despre procesul *Replicei* spune că cei doi luptători dinstinși Brote și Popo nu puteau de cît să aleagă calea exilului, acest regim de teroare și schingiri chiar temniță. Unde e acel Român, care să le fi sfatul a merge să se înmormenteze la Seghed pentru că cine ast-fel i-ar trebuit să propage aci înainte lupta ascunsă, revoluția. Când menii dinstinși merg la moarte, celor rămași urma lor li se impun cele mai grave angamente.

Accentuează unitatea etnică între toți mîni și dice, că, urmînd prigonirile, Unguri vor ave nu numai pe Români și pe naționalitățile din statul ungar împotriva lor, ci pe Români din regatul liber.

Citează din discursurile miniștrilor Weker și Heronymi, precum și articole din presa maghiară, pentru a dovedi că Ungurii vor să pească limba Românilor. Aici iar au cuvîntat cei din țară, pentru că mai ales ei sunt cemați să vegheze la existența națiunii românești.

Pune spusel lui Deak și Kossuth față și arată, că Ungurii îl urmează pe ac din urmă, care i-a adus odată (la 1848) la tastrofa de la Șiria (Világos).

Citează pasagi din ziarele străine, în care ungurii sunt desaprobați în chipul cel mai tîrit.

Face o paralelă între Români și Unguri arată inferioritatea acestora. Cu pilde luate foile Ungurești și cu fapte petrecute arată, în politică Ungurii urmează sistemul cel detestabil, cel rusesc!

Termină asigurîndu-i însă, că nicî diaris români nu se vor intimida, nicî poporul nu va nimici. Suntem — dice — toți tari, fiind avem o credință mare, aceea a victoriei, dreptății pentru care suferim și luptăm.

Intrunirea de eri la „Orfeu“

Eri după ameați partidul național-liberal a ținut o mare și impunătoare intrunire publică în sala Orfeu. Aproape 3000 de persoane esistau la această intrunire, cele multe dintre comercianții și industriașii capitalei. Adunarea s'a deschis la ora 2, proclamîndu-se președinte d-l D. Sturdza, ca după-ce a mulțumit cetățenilor, le-a atras atențiunea asupra celor doue mari cestiuni a la ordinea zilei, adecă cestiunea națională și cea economică.

După-ce a arătat, cît de primejdioasă e acțiunea Ungurilor în contra Românilor și peste munți pentru chiar existența pe viit a regatului României, d-l D. Sturdza a pîn în vederea intrunirii modul, în care guvernul conservator compromite, din această parte interesele națiunii, dînd încurajare și chiar sprijin acriunii ungurești. În vreme ce s'a pînut o teribilă campanie de strivire a Românilor prin judecări monstruoase și întemnițarea a tot ce Român de dincolo de mări, mai bun, atunci când ziarele române sunt închise cu forța și comitetul partidului, de oameni fruntași, sunt tirîți pe banca cusaților, învinuiți de trădare pentru-că s'au plîns capului Statului, guvernul nostru ne ce

ue tuturor Românilor de aici să stăm liniștiți, să nu vorbim măcar de afacerile românești, să nu ridicăm glasul în favoarea asușilor, pentru-că cererile acelor ar fi neînțelese, ear tângiurile lor exagerate! cu alte cuvinte ne va cere să ne facem complici asușitorilor în potriua fraților noștri chiar din te-î guvernul merge departe pe această cale, căci, prin emisari trimiși dincolo și prin toate bănești date agenților ungurești, tă să spargă unirea dintre Români, caută să învrăjbească pe aceștia între ei și să-î ast-fel mai lesne în puterea dușmanilor.

Purtarea antinațională a guvernului nostru nu trebuie să ne descurajeze, ci din poartă să ne dea o mare hotărâre și să ne îngezeze mai mult a ne arăta simpatiile pentru fraților din Ungaria, a căroră cauză este noastră, căci de prosperarea lor e legată ea a noastră.

apoi d-l Sturdza dă cuvântul d-lui C. Stoiciu, care vorbește despre cestiunea economică, arătând ce nouă primejdii ascund tatele de comerț încheiate de guvern cu nania, în care convenție s'a trecut art. 2. legea maximului, și cu Austro-Ungaria proiectul de modificare a tarifului vamal. s'ia de ocrotire a industriei țării, inaugurate de liberali, este amenințată din temerile sale chiar de actualul guvern, care rehide mare intrare în țară pentru produsele ne, în special ale Austro-Ungariei. Sfirid-l Stoicescu se preocupă și de cele ce etrec în armată, destrăbălarea a ajuns la e, în urma preocupărilor politice ale mifului Iacob Lahovary.

l Paladi vorbește apoi despre regimul ieii, introdus pretutindeni de conservatori, în armată cât și în viața civilă. Ei au promis armata, fala țării, și au adus-o la răbălare, în schimb însă au organizat perarmata ciomagului, grație căreia stau la re. In privința economică, D-l Paladi arată e clar, cum în nici o privință guvernul ervator n'a folosit țării: țeranul n'a avut o ușurare. Că din potriua starea lui s'auiat enorm; comerțul și industria primesc nișilnice. Oratorul o dovedește vorbind e legea maximului, tractatele de comerț odificarea tarifului vamal.

l Stanian din Plocești începe, după cererea multor tineri din public, prin a vorbi re omorul de la Ștefănești, adevărat despre nsa sinucidere a caporalului Gheorghe iu. D-sa infierează sistemul bătăiei în tă și vestejește pe căpitanul Căliman, din le căruia a murit caporalul. Apoi se ocupă sa de cestiunea economică, arătând la ce ire industrială a ajuns Prahova în urma ceii economice a liberarilor, care așl e rată și înlocuită cu cea dinainte de 1876, e căreia dispăruse în țară până și acele trii mai strâns legate cu producțiunea ră. Conservatorii ne vor readuce numai inca câmpului și vor micșora ast-fel în timp avuția națională.

emat la tribună, D-l Fleva arată în câteva te, că se va ocupa, în viitoarea întrunire, se va ține Duminecă, despre cestiunea tuțională, D-sa numește actualul regim al usurpatorilor, care după ce au luat drept și cu silnicire puterea, acuma se tește a inimici pe d'întregul, grin legile

administrative și economice, suveranitatea poporului și buna lui stare.

D-l C. Stoicescu dă apoi citire apelului adresat de partidul național-liberal țării în cestiunea convențiunii cu Germania, apel eare în mod special se ocupă de introducerea în această convențiune, după cererea guvernului nostru, a art. 2 din legea maximului. Apelul este aprobat, prin dese aplause, de asistenți.

La ora 4^{1/2}, întrunirea se sfârșește, anțăându-se, că la cea de Dumineca viitoare va lua cuvântul și cunoscutul industriaș din capitală, D-l Gr. Alexandrescu.

STIRI DIN STRĂINĂTATE

AUSTRIA

Din Praga primim știrea, că Mriva, care a fost dese ori pomenită în discuția asupra mesurilor excepționale pentru Praga, și pe care tinerii cehi îl acuzaă că este un confident al poliției și agent provocator, a fost găsit omorât în locuința sa. Autorii asasinatului nu sunt încă cunoscuți.

— Trei indiviși, un oare-care Dragun și doi lucrători, Dolezal și Dvorak, au fost arestați, bănuși ca asasini ai lui Mriva.

Știri din Viena anunță, că Impăratul Franz Iosof a sosit erii la Wels, și s'a dus la castelul Lichtenegg; iar Impărăteasa Elisabeta a sosit la Madeira, pe Yachtul Greif.

GERMANIA

«*Neueste Nachrichten*» dice că profesorul Schweningen, care se află acum la Munich, a plecat ieri la Friedrichsruhe, chemat prin telegramă pe lângă d-l de Bismark, care ar fi bolnav. Insă știri sosite din Hamburg anunță, că profesorul Schweningen se duce la Friedrichsruhe numai pentru a petrece sărbătorile Crăciunului.

— Principele de Bismark nu este nici de cum bolnav.

ITALIA

Se confirmă, că Elervișii au avut în lupta de la Agordat vr'o 1000 morți și un mare număr de răniți. Cei-lalți au luat-o la fugă. Alți trei ofițeri și un sub-ofițer italian au murit. Sunt 2 ofițeri răniți. Italienii au pierdut, afară de aceasta, 98 oamoni morți și 123 răniți din trupele indigene, în serviciul Italiei. Colonelul Arimondi a plecat la Kuffit.

— S'au trimis nouă trupe în Sicilia pentru a înlocui pe cele ce merg în concediu.

Telegramele sosite din Lescara anunță, că țeranii și lucrătorii împreună cu femeile și copiii lor au protestat cu sgomot în contra municipalității. Au strigat: jos accisele! și au pus foc pe o gueretă. Cu toate că protestau, ei aclamau pe regele și regina.

Trupa a intervenit, însă s'a purtat cu blândețe. Un jandarm și un caporal au fost răniți.

MUNTE NEGRU

Comisarul special otoman din Gussignó, însărcinat să pedepsească pe agresorii comisarului muntenegrean, a fost atacat din nou de Albanezi. El s'a retras la Ipek sub protecțiunea trupelor. Nu se cunoaște încă numărul victimelor din acest conflict.

SPANIA

Un Uragan înspăimântător a fost pe coastele golfului Biscaia. Se semnaleză pierderi mari.

O explozie de dinamită s'a produs alaltă erii

în casa unui farmacist la Rada (Coronia. Sunt mai stricăciuni.

Poliția a descoperit în satul Cuevas un laborator complet anarchist. A confiscat o mulțime nitro-glicerină și 40 bombe explozibile.

Din Madrid se depeșază, că greva butarilor pare remediată, 50 greviști au fost arestați.

Cantități mari de pâne se trimit din provincie.

RUSIA

Casa Dreifuss & cie din Odesa a fost dată în judecată pentru escrocherie cu ocazia predării grânelor săracilor.

SERBIA

Procesul Avakumović. Tribunalul a declarat, că afinitatea nu constituie o rudenie. D-nii Duchmanic și Milosanovic, recuzați, vor face parte din tribunal.

Procurorul, D. Kortic, a citit actul de acușatie. Declară că Skupstina, urmărind ministerul Avakumović, n'a lucrat pentru motive de ură s'au de răsbunare.

S'a citit apoi raportul comisiei de anchetă a Camerei.

Astă-și va continua ședința.

— Skupstina a isprăvit discuția bugetului și l'a adoptat în prima citire. Asta-și, Lună discuția tratatului serbo-rusesc.

— O depeșă din Belgrad anunță, că cercurile bine informate desmint știrea despre intervenirea d-lui Persiani, ministrul Rusiei, care ar fi sfătuit pe regele Alexandru să facă să înceteze procesul Avakumović.

CRONICA

Precum am anunțat deja, un foc mare a fost țilele trecute la fabrica de petrol din Galați a d-lui căpitan Poenaru. Incendiul s'a întâmplat din greșeala păzitorului, care s'a dus să închidă robinetul cazanelor cu lampa aprinsă. Nenoroicitul a plătit cu viața această neglijență, căci cadavrul lui s'a găsit într'o groapă carbonizat

Testamentul răposatului Gr. Suțu s'a deschis de Tribunal. El a lăsat toată averea unui nepot, afară de o moșie în valoare de 3 milioane, pe care a lăsat-o unei rude din Grechia cu însemnarea, că dacă legea ar face dificultăți, să i se dea cele 3 milioane în bani.

Astă-și, Lună 13 Decembre, ora 8 séra, se ține la Ligă, ssrada Nouă No. 6, o întrunire intimă la care sunt invitați diariștii din capitală, comitetele Ligei și mai multe persoane marcante. Toate persoanele invitate sunt rugate să nu lipsească de la această importantă întrunire.

Tinerimea română din Cernăuți a decis, după inițiativa domnișoarelor române din loc, să fondeze un club literar. Statutele au fost trimise guvernului spre aprobare, și acesta a cerut modificarea unor dispozițiuni, pentru ca să le aprobe.

D-l Petre Ionescu, profesor de desen și calligrafie la liceul St. Sava, a fost numit provizor al internatului aceluși liceu.

Galații aduce vestea, că comerciantul Dracopulo din acel oraș, a dispărut de vre-o șase țile, după ce a escamotat iscăliturile unor cemersanți pentru vre o 17 mii de lei. In prăvălie nu se află marfă aproape de loc.

ARDEALUL

III

Pozițiunea Românilor

(Urmare)

Nu dar prin muncă stăruitoare, nici cu arma în mână, ci prin siluire și viclesug s'au introdus nobilii maghiari în Ardeal, unde ei la sfârșitul secolului XIII. stăpâneau multe moșii și ocupau cele mai însemnate funcțiuni 1).

La începutul secolului XIV., când Carol Robert de Anjou ocupă tronul, erau deci în Ardeal de două feluri de nobili: cei ardeleni Sași, Secui și Români, și cei ungari Maghiari, care nu aveau nici o pozițiune în organizațiunea Ardealului, nu atirnau nici de Voivod, nici de vre-unul din cei doi Comiți naționali.

Acasă la dănsii, în Ungaria, ei aveau dreptul de administrațiune și de jurisdicțiune pe moșiile lor; aici însă, în Ardeal, ei stăpâneau moșii, care steteau sub autoritatea Voivodului ori sub a Regelui. Trebuia deci să se producă cât mai curând un conflict între Voivod și acești venetici, care nu atirnau de dănsul.

Încă în anul 1282 Regele Ladislau IV. acordă Episcopilor din Alba-Iulia dreptul de a judeca pe iobagii de pe moșiile lor.

Nobilii maghiari stăruie să li se acorde și lor acest drept.

În anul 1342, anul morții lui Carol Robert Toma, Voivodul Ardealului, ține adunare, însă nu cu nobilii Sași, Secui și Români, nici nu la Alba-Iulia, ci cu „*Universitas nobilium partis Transylvaniae*” la Turda. Aceasta nu e adunarea, pe care o ținea Regele la Alba-Iulia cu nobilii din părțile Ardeleni, ci o întrunire particulară a veneticilor (advenae), care vreau să-și reguleze pozițiunea în Ardeal.

În această adunare se hotărăște, că nobilii au dreptul de a judeca pe iobagii lor, iar în schimb îi recunosc Voivodului dreptul de a-i judeca pe dănsii 2).

E evident, că aici nu poate să fie vorba nici de nobilii sași ori de secui, care n'au stat nici după anul 1342 sub autoritatea Voivodului, nici de cei români, care fuseseră și mai înainte judecați de Voivod, ci numai de veneticii, care renunță la privilegiul ce li se acordase în „*bullae auree*”, pentru-ca să câștige dreptul de a judeca pe iobagii lor.

De aici înainte dar nobilimea ungară are pozițiune în viața publică a Ardealului și se începe o ne mai pomenită exploatare a locuitorilor de mai înainte și mai ales a Românilor.

Aceia, care mai mult au suferit în urma năvălirilor, n'au fost nici Secuii, care se aflau în cea mai dosnică parte a Ardealului, nici Sașii, care au venit spre sfârșitul năvălirilor, ci Români, care se aflau pretutindenea în drumul

1) Aceasta se urmează și în timpul luptelor cu Turcii până la urcarea în scaun alui Mateiu Corvin. Ast-fel Guvernatorul Mihail Szilagyi, unchiul lui Mateiu Corvin, încă în anul 1453 (Liber Decretorum pag. 49) emite un decret, prin care dispune, ca nobilii să libereze „*juxta antiquam consuetudinem hujus regni*” atât averile ocupate, cât și mai ales iobagii, pe care îi țin fără drept. Ear Mateiu Corvin el însuși, luând frânele guvernului, invită pe toți nobilii să depună diregătoriile usurpate și stăruie în mai multe rânduri asupra dreptului de liberă migrațiune al iobagilor.

2) Docum. priv. la Ist. Rom. Vol. I. pag. 673.

Cumanilor, al Pacinaților și al Maghiarilor. Era deci scăzut numărul Românilor risipiți pe o mare întindere.

După-ce au început prigonirile religioase, Români s'au concentrat încetul cu încetul afară de Ardeal mai înteu de a lungul liniei meridionale, unde încă la sfârșitul secolului XIII. se consolidase un stat român, apoi, ieșind pe la Iacobeni, de a lungul liniei răsăritene. Astfel câți-va ani după adunarea de la Turda o foarte însemnată parte din Români de la nord ies pe la Iacobeni sub conducerea lui Dragoș Voivodul Maramureșului, și ear alți câți-va ani în urmă o mai însemnată parte iese pe același drum, sub conducerea Voivodului Bogdan. Intemeierea statului Moldova poate să fie considerată ca efect imediat al hotărârilor de la Turda.

În urma acestor emigrări reacțiunea națională română era peste puțină, de oare-ce Români erau puțin și risipiți. Chiar trei sute de ani în urmă Voivodul Moldovii, Vasile Lupu, dice într'o scrisoare adresată marelui Vizir: «în Transilvania plusquam *tertia est pars Valachorum*, quibus promissa libertate, *eos contra Hungaros, sine mora incitabo, ac sic domi forisque bellum habebunt.*» 1) Eară Vasile-Vodă era interesat să exagereze numărul Românilor. Dacă dar pe la anul 1640 Români erau abia a treia parte din populațiunea Ardealului, în secolul XIV. numai puțin Români puteau să fie în Ardeal.

Români însă nu erau singurii, pe care îi despuiau nobilii maghiari. Secuii erau și ei asupriți, eară Sașii au pierdut încetul cu încetul toate orașele lor din basinul apusean.

Tocmai în timpul, când Turcii se ivesc la Dunăre, Ardealul era deci agitat de nemulțumiri și ast fel incapabil de acțiune. Ast-fel nobilimea nu mai stă pe gânduri, ci se adună împregiurul lui Laczkovici, care se pune în legătură cu Turcii, fiind-că numai sub protecțiunea Sultanului se putea continua exploatarea neomenoasă.

Șase-spre-zece ani înainte de căderea Constantinopolului se produce în Ardeal o răscoală, despre care Michail Horváth (I. Band. pg. 276) ne spune următoarele:

«În curând apoi Sigismund a fost înveselit de știrea plăcută, că Ioan de Huniad a învins pe Sultanul Amurad, care năvălise în Sârbia, lângă Belgrad într'o bătălie sângeroasă, în care au căzut vr'o 40 mii de Turci, și l'a alungat din provincie. Acosta a fost primul triumf mareț al eroului glorios, pe care Dumnezeu l'a dăruit în milostivirea lui patriei, ca să o apere contra sâlbaticelor horde osmane, pe care fanatismul religios le mîna spre cuceriri.

Peste puțin s'au ivit însă evenimente foarte neplăcute, care au turburat această bucurie a Regelui acum bătrân și bolnăvicios. Din cauza încassării afară din cale aspre a dăjdiilor datorite Domnilor de pământ și încă mai mult din cauza opririi liberei migrații țeranii din Ardeal s'au răscolat în vara anului 1437 și au prădat averile nobilimii. Nicolae Csak, Voivodul Ardealului, a ținut pentru înăbușirea răscoalei o adunare cu nobilimea maghiară, cu Secui și cu Sașii, a împreunat cele trei națiuni în o uniune și a atacat apoi cu armata unită pe răscolății. Bătălia sângeroasă n'a fost înse decisivă și s'a făcut o învoială, în virtutea căreia țeranii depun armele numai cu condițiunea, că fonciera se va încassa de aici înainte cu

1) Eud. Hurmuzachi Docum. priv. la Ist. Rom. Vol. IV. Part. I. pg. 669.

dreptate și numai în proporțiune cu întinderea pământului și cu mulțimea vitelor crescute pe el, că țeranul nu va fi silit la robotă de cât trei zile pe săptămână și că sub nici un pretext nu va fi oprit în libera lui migrațiune.

Pe când dar Ioan Corvin se lupta la Dunăre contra Turcilor, nobilimea din Ardeal face cu Sașii și cu Secuii *uniunea celor trei națiuni*, ca să țină pe Români în robie.

Nobilimea a călcat înse învoiala făcută în anul 1437. Ori-și-cât de aspre ar fi fost condițiunile primite de iobagi, dreptul de liberă migrațiune era un fel de sapapă de siguranță, de oare-ce aceia, care nu mai puteau să suporte jugul, părăsiau moșia și țara. Nobilimea nu-i lăsa dar să plece. În același timp o însemnată parte din populațiunea maghiară de pe șesul de la Tisa se retrage din fața Turcilor în Ardeal și-i scoate pe Sași din orașele mai apropiate de linia apuseană, ear Secuii cad și ei în mare parte sub stăpânirea nobilimii maghiare, care tot mai mult se sporia în Ardeal. Dar nesățioasa nobilime nu se mulțumea nici cu atât. De aceea Ardealul era mereu agitat. Regele Mateiu Corvin i-a ținut, cât a trăit el, în friu pe nobili; dar după moartea lui asupririle au devenit cu atât mai nemiloase.

În anul 1513 i se face Regelui Vladislau propunerea să pornească o cruciată contra Turcilor.

«Cu ochii țintiți la pământ, — dice Mihail Horváth (I. p. 439), — și în tăcere a ascultat Vladislau discursul mult promițător. Nu ast-fel Magnații, a cărora cea mai mare parte, «*molipsită de egoism, privea țara drept o pradă pentru sine;*» 1) ei au primit propunerea Cardinalului cu aprobări șgomotoase. Erau cu toate aceste câți-va, care în această epocă de turburări aveau o privire clară asupra stărilor complicate ale națiunii, nu voiau să se lase a fi amăgiți de speranțe deșerte și au luat pe față pozițiune contra publicării bulei de indulgență. Unul dintre aceștia, Vistiernicul Stefan Telegdy a înfățișat cu vioiciune starea de asuprire și de miserie, în care se află țărănimea de la moartea lui Mateiu, și pericolul, pe care poate să-l aibă înarmarea unei asemenea clase adenc nemulțumite și călcate la pământ în asemenea împregiurări, pentru Stat și mai ales pentru asupritorii ei, pentru nobilime, căci s'ar îndrepta cu armele luate contra Turcilor asupra acesteia. El a propus deci, ca dacă e vorba să fie călcat armistițiul (încheiat cu Turcii), să se adune bani pentru indulgențe și să se soldeze din aceste o armată de mercenari.»

Prevederile lui Telegdy s'au adeverit: în anul 1514 cetele de asupriți, adunate odată și înarmate, se răscolă sub conducerea unui Secui, Dozza, și nobilimea Maghiară, în loc de a pleca contra Turcilor, se luptă, ca să perpetueze asuprirea muncitorilor. 2).

1) Nic. Istuanffii Regni Hungarici Historia. Colon. Agr. 1685. Lib. V pag. 42—43. „*Senatorum magna pars, qui otio et avaritia corrupti regnum praedae loco habebant.*”

2) Precum se vede din spusele lui Bonfiniu, a'e lui P. Ranzani (Epitome rerum Hungaricarum pag. 209) și ale altor contemporani, Secuii și-au păstrat drepturile până după moartea lui Mateiu Corvin. În timpul domniei lui Vladislau înse nobilimea începe usurpările și în Secuime, ast-fel încă în primii ani ai secolului XVI. Secuii sunt mereu frământați și se răscolă în mai multe rânduri. Nu e dovedit, dar e probabil, că răscoala condusă de Gheorghe Dozza era de mai înainte pregătită și că Români au luat parte numai în urmă la ea.

tescoala aceasta a fost înăbușită de același Zopolea, care n'a luat parte la lupta de Mohács și care s'a declarat în urmă vasal sultanului, ear după suprimarea răscoalei o a ținută la Buda primește proiectul de codice orat de Stefan Verböczy, **Codacs Triparum**, care (Pars III. Tit. 25. § 2) dispune că icitorii agricoli perd dreptul de liberă miune și le rămân Domnilor de pământ supe vecie *mera et perpetua rusticitate*.

timpul stăpânirii Turcești soarta Românilor nai înăspriț. După legile create în anul 1791 Români sunt declarați de străini în Transilvania, care «tolerantur pro tempore usque beneplacitum Principum et Regnicolarum» — icii ei, nici preoții lor nu pot să fie de câtară, păstori ori salahorî. 1).

st-fel, profitând de nenorocirile patriei și de ciunile Regilor, nobilimea maghiară s'a făcut ună în Ardeal, declarând de străini în țara sta pe Români, care atâta timp numai ei ură au apărât-o de năvălitori.

ur avut-ați și Sașii, și Sécuii cuvinte de a lunge de uniunea încheiată la anul 1437. și-au pierdut comitele și organizațiunea ulți dintre dâșii au ajuns, ca Români, în de iobăgie, ear Sașii au pierdut mare parte privilegiile lor, mare parte din pământul i erau din ce în ce mai strimțorați. De in lupta dintre Principii uniți cu Turcii peratul Roman atât Sașii, cât și Sécuii imperiali. Ca să-i țină decii pe aceștia în mulții dintre Principii Ardealului își reședința mai ales la Sibiiu, în mijlocul or și'n apropierea Sécuiilor.

chii pământeni nu scapă înse de sub asu-nobilimii maghiare de cât după-ce Turcii, itorii acestei nobilimii, sunt alungați peste re și peste Carpați.

(Va urma).

ANUSCA

de

TURGHIEȘEF

Amintire de pe țermul Rinului

(Urmare)

XVI

când repede cărarea viilor, zării lumină mera copilei. Acest lucru mă liniști puțin. apropiată de casă. Ușa de intrare era înbătută. O fereastră, care nu era luminată, schise încetșor în catul de jos și Gagin ată capul.

Ai regăsit-o? îl întrebați.

A revenit, imi duse încet; e în odaia ei. merge bine.

Slavă D-lui! strigați într'un avânt de ne-bucurie, slavă Domnului! Acuma totul spre bine; dar știți că mai avem de vorbit ună.

Nu acum, imi respunse, trăgând fereastra gare de seamă, altă dată; până atunci, re-șun!

Pe mâne, îi dusei, mâne totul se va ho-

— Rămă bun, repetă Gagin. Și fereastra se închise.

Eram cât pe-acî să bat din noți. Aveam dorința de-a spune chiar acum lui Gagin, că cer mâna surorii sale; dar ast-fel de pețire și la așa ceas...

Pe mâne, imi dusei.

Mâne voi fi fericit...

Voi fi fericit mâne! Fericirea n'are adoa-qi; diua de erî chiar este un cuvânt, pe care nu-l cunoaște; n'are nici o aducere aminte despre trecut și nu se gândește la viitor, ea nu cunoaște decât timpul de față și prezentul nu este o qi, ci numai un ceas.

Nu știu cum am făcut de m'am întors la Z... Nu era nici cu picioarele mele, nici cu luntrea; eram dus pe nuștiu ce aripi largi și puternice...

Trecui pe lângă un stuși, unde cânta o priveghetoare. Mă oprî și-l ascultați timp îndelungat; imi părea că-mi cânta dragostea și fericirea mea.

XX

Apropiându-mă adoa qi dimineața de căsuța albă, fui isbit de o mulțime de lucruri. Toate ferestrele erau deschise, ușa de intrare de asemenea, nu știu ce hârtii se tivăleau pe scări; o servitoare înarmată cu o matură apăru la ușă.

Mă apropiată de dâșna...

— Ați plecat! imi strigă ea, mai înainte de-a fi întrebat eu, dacă Gagin era acasă.

— Ați plecat! repetați. Cumasta. Unde s'au dus?

— Ați plecat ați dimineața la șase ceasuri și n'au spus unde se duc. Nu ești d-ta M. N...?

— Da.

— Stăpână-mea are o scrisoare pentru d-ta. — Ea intră și veni înapoi cu o scrisoare în mână. — Poftim!...

— E cu neputință! îi dusei.

Servitoarea mă privi cu un aer indiferent și s puse se măture înainte.

Deschisei scrisoarea. Era de la Gagin. Nici o linie de la Anușca. Incepând, el mă ruga ca să-i iert această plecare n așteptată; el adăogă, că după ce mă voi liniști, voi aproba, fără îndoială, hotărîrea sa.

Era singurul mijloc de-a eși dintr'o pozițiune, care putea deveni încurcată și vătămătoare. Ieri seară, imi spunea el, pe când așteptam în tăcere pa Anușca, am priceput, că este nevoie să ne despărțim.

Sunt prejudiții, pe care le respectezi; înțelegă nu poți să ieși de soție pe Anușca. Ea mi-a povestit tot, și pentru liniștea ei trebuia să-i ascult rugăciunile». La sfîrșitul scrisorii arăta părerea de rău de-a rupe legăturile prietenești ce fuseseră între noi; apoi imi făcea urări pentru fericirea mea, imi strîngea mâna și mă ruga din tot sufletul, ca să nu caut să-i ajung

— Prejudiții! strigați eu, ca și când putea se mă audă.

Ce prostie! Cine i-a dat dreptul de-a mi-o răpi.

Și ciuda imi smulgea gesturi convulsive; dar strigătele de spaimă ale servitoarei, care chema, pe stăpână-sa, mă liniștiră. O singură gândire imi coprînse mintea: să-i regăsesc, să-i regăsesc cu ori ce preț: se primesc asemenea lovitură, a răbda un asemenea sfîrșit era cu neputință.

Aflai de la gazdă, că plecaseră cu vaporul la șase ore, pentru a coborî Rinul. Mă dusei la birou; mi se spuse că au luat locuri pentru Colonia. Mă întorsei acasă pentru a mă strînge lucrurile și apoi să alerg întru căutarea lor. Ajuns înaintea casei Frau Luisei, care-mi era în drum, auđii de odată că cine-va mă chiamă.

Ridicai capul și zării la fereastra odăii, unde mă întâlneam cu Anușca — pe femeta primarului. Ea surise cu acel suris respingător, pe care îl știam și mă chiamă. Mă întorsei și eram se plec încolo, dar ea-mi strigă, că are ce-va pentru mine. Aceste vorbe mă opriră și eu intrai în casă. Cum să-mi exprim emoțiunea când mă aflai în acea odăiță.

— Drept vorbind, inceptu bețrâna arătându-mi un răvaș, n'asfi fi trebuit să vă dau asta de cât dacă ați fi venit la mine; dar ești un tîner așa de prietenos. Poftim!

S. O.

(Sfîrșitul va urma).

PROCESUL MEMORANDULUI

După actul de acușațiune publicat în *Cazeta Transilvaniei* guvernul s'a măr-ginit în cele din urmă a trage pe comitetul partidului național în judecată numai pentru stăruința lui asupra autonomiei Ardealului.

Eată pasagele incriminate :

«Dreptul istoric, întocmai ca dreptul public al Transilvaniei, legile fundamentale, «Sanctiunea praematică» asigurează autonomia Transilvaniei într'o formă neatacabilă, și poporul român, mai ales după proclamarea egalei îndreptățiri la 1848 și după desvoltarea făcută în anii 1863—1865 în dreptul public, avea în aceste hotărâri prețioase cele mai supreme garanții ale vieții lor naționale și aspirațiunile lor naționale culminau în această autonmie».

«In contra vederilor politice dominante într'un sir de școli, această antomie a fost prin uniune nimicită într'o formă nedreaptă, contrară dreptului public și drepturilor elementelor libere, care constituiesc Transilvania, și fără considerare la pozițiunea etnică și geografică cari toate reclamá cu insistență eustinerea acestei autonomii. Prin fapta aceasta poporul român se simte vătămă în drepturile sale istorice și naționale; pentru-că :

«a) Uniunea s'a enunțat fără participarea Românilor într'o formă corăspunđetoare numărului și însemnătății lor în această țară, — și încă s'a enunțat printr'o dietă, care își avea reprezentanții sei pe basa legilor electorale din 1790—1791 și a legilor din 1848, adecă pe basa legilor din timpul întunecosului feudanism ș. a.»

«Vătămă se simte, de altă parte, poporul român prin această uniune, pentru-că această faptă a pregătit efectuarea fusiunii, fără considerarea logilor, care garantează autonomia acestei țeri.

«Uniunea și realizarea ei prin articolul de lege 43 din 1868, sunt negarea adevărată a tuturor drepturilor poporului român, care popor prin majoritatea lui absolută formează vechea Transilvanie, precum si ignorarea tuturor legilor fundamentale, care garantează autonomia Principatului; sunt înlăturarea totală a elementului român și o nedreptate atât din punct de vedere legistiv și juridic, cât și din punctul de vedere politic».

Doctorul RAPPAPORT

Specialist în boale de copii

STRADA CARAGHEORGHEVICI No. 5

Vis-à-vis de Banca Națională

Consultațiuni de la 4—6 p. m.

pprobatae Constitutiones. Pars. I. Tit. 2 art. 1 extul în „Approbatæ et compilatæ constitutiones Licet Natio Valachia inter Status Transilvaniae recepta, eorum tamen Religio atque tolerantur ad beneplacitum Principum et Regnicolarum. Iuris Trantilvaniei etc. Ed. II de Ios. Carol 822.

DIN CORPURILE LEGIUITOARE

CAMERA

Sedința de la 11 Decembrie 1893

Discuțiunea generală asupra adresei continuă și se termină.

D-l T. Maiorescu, raportor, și d-l T. Ionescu, ministru ocupă cu discursurile lor întreaga ședința.

D-l T. Maiorescu face mai întâi o lungă introducere pentru a explica că și-a făcut proiectul de răspuns conform regulamentului, apoi se ocupă pe rând de discursurile rostite în Cameră. Despre d-l Păucescu spune că disidența sa nu are nici o însemnătate. D-lui Fleva, care s'a ocupat de chestiunea constituțională și de cea economică, îi răspunde, că a vorbit prea târziu de întâia, și prea timpuriu de a doua, care se va discuta când vor veni tratatele de comerț. În fine d-l Maiorescu trece la chestiunea națională. D-sa nu înțelege de ce s'a adus această chestiune în Parlament. O intervenire din partea guvernului nu este posibilă, ș'apoi românii de dincolo ar primi acea intervenire? *Gazeta Transilvaniei* s'a declarat deja în contra ei. De alt-cum d-l Maiorescu dice că această chestiune n'a fost ridicată de d-l Sturdza de cât ca chestiune de partid.

D-l Tache Ionescu ministru, ia cuvântul în urmă. După ce declară și d-sa că disidența d-lui Păucescu n'are nici o importanță, și după ce face elogiul ideii conservatoare, vine la chestiunea națională, care, dice d-sa, a venit să tulbure discuția Parlamentului. D-sa găsește că românii astăzi nu sufer mai mult de cât altă dată, și că nu era decî, nici un motiv ca să fie discutată după ce n'a fost discutată până astăzi. De alt-cum d-l Tache Ionescu, crede, că românii sunt un popor plin de vitalitate, și că astăzi simțimentul național între dânșii e mai dezvoltat de cât orî când. Ei nu vor pieri decî, și intervenția noastră, care de altfel nici nu se poate exercita, tocmai în vremea aceasta, când ideea română e așa de puternică, a venit d. Sturdza să vorbească despre românii de dincolo? De alt-cum d-sa nu înțelege nici partea politică a discursului d-lui Sturdza, că ar fi dis, spune d-sa că nu vrea să ia Ardealul, nici dacă i-l ar da Austria, și care a exprimat credința, că Austro-Ungaria este necesară chiar statului român. D. T. Ionescu este de părere că asemenea idei și credințe nu se potrivesc cu cererea de intervenire în favoarea românilor, formulată de d. Sturdza. De alt-minteri noi avem români și în Basarabia. Pentru ce nici d. Sturdza, nici d. Fleva, nici cei-lalți n'au cerut guvernului să intervie în favoarea lor. Și pentru ce în trecut Ion Brătianu n'a intervenit în favoarea românilor din Ardeal? D. Tache Ionescu crede, că răspunsul la această întrebare stă în politica esternă a lui I. Brătianu, care era franc pentru tripla alianță, și mai dice, că acum cererea de intervenire este o schimbare în ideile liberalilor despre politica externă, cu alte cuvinte d-sa lasă să se înțeleagă, că a ne interesa de soarta românilor din Ungaria, este tot una cu a face politică rusească. Nu e de ajuns să dicem că românii din Ungaria sunt necesari existenței statului Român; existența statului român este necesară întreg neamului românesc, și nimeni n'are dreptul s'o pună în primejdie! Să respectăm autonomia celor lalte națiuni, dacă vrem să fim respectați, și să așteptăm cu iluzia maghiarisării să dispară, și ca ungurii să-și dea mai bine seamă de interesele lor.

Astăzi intervențiunea ar slăbi pe românii. D-l Tache Ionescu termină dicând, că liberalii au vrut să întindă o cursă guvernului cu chestiunea națională; au sperat că el va face declarații, care să-l compromită în străinătate, dar guvernul a fost înainte.

În urmă d-l T. Ionescu aduce mai multe laude reformelor făcute de guvern, și apără cu multă căldură introducerea în tratatul de comerț cu Germania a art. 2 din legea maximului.

Discuțiunea se încheie, adresa e luată în considerație cu 70 voturi contra 31.

Ședința se ridică la ceasurile 6 jum.

SENATUL

Sedința de la 11 Decembrie 1893.

Să urmează discuțiunea proiectului de modificare a regulamentului senatului, fără nici un rezultat însă; căci să amână, după o lungă discuție, articolele unul după altul.

Astfel senatorii nu se pot înțelege la art. 18. asupra orei, când să înceapă ședințele. De asemenea nu se pot înțelege asupra unui amendament propus la art. 20 de către d-l Mărzescu, care cere ca senatul să poată prezenta amendamente la tratatele de comerț.

ULTIME INFORMAȚIUNI

La numărul de astăzi alăturăm ca suplement discursul rostit de d-l V. A. Arechia în chestiunea națională.

Un consiliu de ministri s'a ținut ieri după amiază la ministerul de interne.

S'au discutat între altele mai multe numiri de prefecti ce se vor face în curând și numiri în magistratură.

Guvernul voeste să suspende discuția răspunsului la mesagiul Tronului, spre a aduce în secție discuția convenției cu Germania. Această convenție va trebui să fie votată înainte de 1 Ianuarie st. n., adică de adî în cinci zile.

Tribunalul de Ilfov a amânat pentru ziua de 17 Decembrie redeschiderea testamentului d-nei Elena Radu Văcărescu.

La Galați a început a băntui cu mare furie influența; boala are, din fericire, un caracter ușor.

Pentru Duminecă liberalii au anunțat o nouă întrunire la Orfeu, unde vor espune publicului pericolele articolului 12 din convenția cu Germania și care articol se va aplica și la convenția cu Austria.

Sâmbătă seara studenții s'au întrunit la societatea Unirea spre a protesta în contra deciziei D-lui Majorescu, care le-a refuzat sala Universității spre a ține o întrunire, în care să reprotesteze contra infamiilor Ungurilor.

Colegiul I de Cameră din Gorjiu este convocat pentru 14 Ianuarie spre a alege un deputat în locul decedatului Alexandru Cămărășescu.

O tristă dramă s'a petrecut la hotel de Londra Sâmbătă pe la orele 3 p. m. D-na Silici a venit la acel hotel, a luat o cameră și după ce a scris mai multe scrisori s'a a-

ședat în fața oglindei trăgându-și un foc de revolver în gură.

Când oamenii din hotel au intrat în casă au găsit o lungită jos scaldată în sânge și moartă.

Glonțul îi trecuse prin gură și eșise prin ceafă.

Ochiul drept i-se învinețise și constrasta cu cel stâng care era limpede.

D-na Elena Silici era în vîrstă de vre-o 40 de ani și lasă în urmă-i o copilă de opt ani.

Azi se face înmormântarea acestei nenorocite femei.

Cauza care a împins-o la acest act nu e tocmai bine cunoscută, se crede lipsa de bani.

Liga Culturală ne comunică următoarea pro- testare a comitetului studenților din București.

«Studenții universitari români, indignați în fața noilor persecuții sevêrite contra consăngeniilor noștri de sub coroana Sft. Ștefan prin su- primarea arbitrară de către guvernul unguresc a diarelor române «Tribuna» și «Foaia Poporului» din Sibiu, protestă cu energie contra acestui nou atentat la libertatea presei și atrage atențiunea celor în drept asupra pericolelor ce vor urma din această oarbă înăbușire a glasului celor asupriți.

Primim de la comitetul național al studenților următoarea adresa de mulțumire:

«Studenții universitari din București, luând act, în ședința extra-ordinară de la 11 Dec. 1893. de energica apărare a cauzei fraților noștri de peste munți susținută cu atâta demnitate în Camera și Senatul României, își esprimă adēnca lor recunoștință și neclintit lor devotament d-lor reprezentanți ai țării, cari au corespons simțimentelor întregului popor român, supuind, într'un moment solemn, la judecata țării și a Europei cauza dreaptă a Românilor subjuogați.

Comitetul național al studenților.

BULETIN ATMOSFERIC

Institutul Meteorologic

București 25 Decembrie st. n. 12 ore ziua

Înălțimea barometrică la 0°.760. 2

Temperatura aerului. — 2. 1.

Vântul țâricel de la V.

Starea cerului brumos.

Temperatura maximă de ieri — 0°.

» min. de astăzi — 4°.

» la noî a variat între + 7° și — 8°.

Eri și adî timp închis. Ceață depărtată și chiu- cioră. Barometrul scade.

Răspundător pentru redacție Ion Slavici.

Doctorul DRUGESGU

de la spitalul Filantropia

Tratează maladiile chirurgicale și genito-urinare.

Consultațiuni de la 4—6 p. m.

CALEA PLEVNEI 12 bis.

In dosul Băilor Eforiei.

ACTE ȘI DOCUMENTE

din

CORESPONDENȚA DIPLOMATICĂ

a lui

Mihail Kogălniceanu

relativă la

RESBOIU INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI 1877-78

publicate de

Vasile M. Kogălniceanu

Apărute până acum primele 4 fascicule din vol. I.

CEL MAI SUPERB CADOU DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU

COLECȚIUNEA REVISTEI

A M I C U L C O P I I L O R

PE ANII 1891-92-93

DOUĂ VOLUME IN CUARTO, PESTE 1.500 PAGINI TEXT

Având peste 400 de tablouri!! — Cu preț de 10 lei

Aceste volume conțin: Un romanț pentru copii, scris de D-ra Julia B. Hasdeu; Un cântec de leagăn (cuvinte de D-ra Julia B. Hasdeu, muzica de G. Ștefănescu, profesor de conservator); o mulțime de nuvele, istorioare, povești, basme, anecdote, descrieri de voiagiuri, din viața animalelor, păsărilor și insectelor, poezii, șarade, enigme, etc.

Depus spre vânzare numai la librăria I. V. SOCEC.

FONDERIA DE LITERE

MAȘINI NOU
DIN FABRICA
FOUCHER FRÈRES
DIN
PARIS

THOMA BASILESCU

BUCUREȘTI

MATRIȚE ORIGINALE
DIN
AMERICA
FRANȚA
GERMANIA
ITALIA

PESTE 30.000 MATRIȚE ORIGINALE
DE DIFERITE CARACTERE
LATINE, GERMANE, RUSE, BULGARE, GRECE, EBRAICE

FURNITURI COMPLETE PENTRU INSTALAȚIUNI NOI DE STABILIMENTE TIPOGRAFICE

NOTE MUZICALE ȘI LITERE CYRILIC PENTRU CĂRȚI BISERICESCII

COLECȚIUNI NOI DE ORNAMENTE

☛ *Prețurile Stabilimentului sunt cu 25%, mai estine de cât ale tuturor fabricilor din străinătate, osebit de speșele de vamă și transport.*

☛ Se primește în schimb material vechiu cu prețuri avantajoșe

BOGAT ASORTIMENT IN LITERE
DE
FANTEZIE, TITLURI, CALIGRAFICE, GOTICE, FLORATE, ETC. ETC.

CLIȘERIE
ULTIMUL SISTEM IN METAL SI GALVANOPLASTIE

LINI DE METAL, TĂIATE SISTEMATIC

REGLEȚI, QUADRAȚI ȘI TOT FELUL DE ALBITURI

☛ Condiționi favorabile în plăși

Compoșita și chiseul din fonderia Thoma Basilescu

B. D. ZISMAN

DEPOSITARUL GENERAL DE LA

COMPANIA AMERICANA

BUCUREȘCI. — Calea Victoriei, No. 44. — BUCUREȘCI
(lângă farmacia Brus, vis-à-vis de Luvru)

MAȘINE DE CUSUT neîntrecute în SOLIDITATE, LUCRARE și ELEGANȚA

Premiate la tôte expoziționiile cu primele Medalii și Diplome de onore
Peste 5 milioane sunt în întrebuintare. — Garanție pe 5 ani.

Biciclete de siguranță „SPORT” din cari am vândut peste 400 bucăți în România fiind cele mai apreciate în străinătate! Mers ușor! Eleganță completă! Cea mai mare soliditate!

VÎNZARE ÎN RATE

Cataloge și informațiuni GRATIS și FRANCO, rugând a comunica ce anume voiți să cumpărați.

LIBRARIA IG. HAIMANN, BUCURESCI

Cu începere de la 19 Noembre 1893 punem în vânzare regulat în fie-care Sămbătă câte o fasciculă din

Fie-care fasciculă cuprinde 4 coli din scrierile autorilor Români și traduceri din scriitori străini însemnați, și se vinde cu 50 de bani în totă țara. Abonamentele se plătesc înainte și se fac numai direct la noi.

Prețul unei fascicule de 4 coli, 50 bani

Biblioteca Română Contemporană

APARE ÎN FIE-CARE SĂMBĂȚĂ

Biblioteca Română Contemporană are de scop a mijloci răspândirea cărților românesce, oferindu-le cu un preț foarte scăzut.

Biblioteca Română Contemporană înlesnește tuturor formarea de biblioteci românesce, cu o cheltuială de 40—50 bani pe săptămână numai.

ABONAMENT pentru 50 fascicule, 20 lei
" " " 25 " 11 "
trimise franco în totă țara.

IG. HAIMANN, LIBRAR-EDITOR
BUCURESCI

Fie-care fasciculă e broșată ast-fel ca să permită defacerea cōlelor și strângerea lor în volume separate, formând ast-fel opere întregi de o valoare împătrită de cât cea plătită pentru fasciculele.

Primele fascicule vor cuprinde, între altele: **Trubadurul** de Delavrancea, **Năpasta** de Caragiale, **Influența împrejurărilor** de Lamarck, **Basmele** lui Stăncescu, **Poesiile** lui Neculai Iorga, Carol Scrob și a altor poeți români vestiți, **Literatura populară română** de Dr. Gaster, **Conferințele Atheneului Român**, etc. etc. etc.

Supliment la „CORESPONDENȚA ROMANA” No. 24

de la 14 Decembre 1893.

DISCURSUL

Domnului V. A. URECHIA

Senator al Colegiului II de Covurluiă

ASUPRA

ARTICOLULUI III DIN PROIECTUL DE RESPUNS LA MESAGIU

BUCURESCI

—
TIPOGRAFIA SI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

No. 111, BULEVARDUL ELISABETA, No. 111

1893

DISCURSUL

Domnului V. A. URECHIA

Scrisorile la Colegiul II de la Iași

1892

ARTICOLUL III DIN PROIECTUL DE LEGE PENTRU LA MĂȘCINĂ

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA ȘI FONDRIA DE LITERE THOMA BĂILEȘCU

ȘI LA BUCUREȘTI, CALĂBĂȘI, No. 111

1892

SENATUL

Ședința de la 2 Decembrie 1893

D. V. A. Urechia. D-lor Senatori. N'am putut asculta cuvântarea de Sâmbăta trecută a d-lui Dim. Sturdza, căci eram bolnav și am absentat de la ședință. Am ascultat pe aceea de Luni a d-lui ministru Lahovary, și aceea de Mercuri a d-lui ministru Carp. N'am luat cuvântul la discuțiunea generală, întâiu pentru că, atunci când am venit Luni, lista de înscriere era foarte încărcată de nume ilustre; listă care s'a epuizat abia aseară — și de altă parte, ni-am dis că, atunci când se pune în discuțiune, bine sau rău, oportunitate sau nu, o așa de mare întrebare ca aceea a Românilor Transcarpatini, pentru mine, toate celelalte discuțiuni rămân pe planul III-lea, al IV-lea, pe un plan cu totul îndepărtat.

Așa dar, dacă chiar găseam loc în discuțiunea generală unde să-mi dic și eu cuvântul meu, încă nu'l dăceam atunci, considerând și aceea că, în discuțiunile economice, sociale, de toate categoriile, au o deosebire datorită de a vorbi șefii partidelor, iar nu un om resleț ca mine, neocompetent, lipsit de autoritatea ce o dă oratorului asertivitatea unui număr mare sau mai mic de conluptători. Nu așa însă este, d-nii mei, situațiunea mea, când e agitată în parlamentul țerei grava discuțiune, recunosc, *grava discuțiune* a Românilor Transcarpatini. Această discuțiune se prezintă ca o discuțiune, în art. III al proiectului de resursă, în art. III al proiectului de resursă la mesagiul Tronului.

Deci acolo eu am datorită să nu uit că, eu nu prin merit, ci prin desfășurarea împrejurărilor, eu mă aflu reprezentând eu un mare curent politic, la care aparțin foarte mulți din dv. d-lor Senatori. Eu, președinte al Ligei culturale, graiul meu, afară din această incintă, este acela al 3.000 de membri, apoi chiar și ca senator, care, mai afaltă-ieri am fost onorat de dv. — fără deosebire de partid, cu simpatia încercare de a mă chema la o discuțiune președintă a Sănatului, — încă mi-ați pus obligațiunea a-mi dice cuvântul meu în discuțiunea ce se agită.

Vin deci a vă ruga, că ori cât de fatigat ați fi cu 5 zile de frumoase discursuri, care trei din acele zile au fost ocupate de însăși banca ministerială, — să auziți cu îngăduință cele ce am și eu de a vă spune.

După ce, d-lor, am ascultat cuvântarea d-lui Lahovary, obligațiunea mea de a grăi în discuțiune, a devenit mult mai intensă; urma cuvântării însă, — recunosc de o vorbă frumoasă oratorică, de și cam declaratorie, — cu toate că d-sa s'a declarat înșman declamațiunilor; — după cuvântarea d-lui ministru Carp, obligațiunea mea de a grăi pe lângă ea. Și totuși, de la ea nu mă pot abstrage, căci dacă d. Lahovary vedând

arde casa românului, a cam perdut timpul, certând pe d. Dim. Sturdza, în loc de a sfinși casa și numai târziu a lăsat să se sfinșească din pompa puterii o slabă, dar totuși mângâitoare jerie, de apă asupra sa în incendiu; d. Carp a turnat de a se apăra pe flacăra materii inflamabile ca să se istovească mai curând casa. D-sa e etinde de la noi, în ultimul moment, să abandonăm discuțiunea fraților de peste munți, ci numai așa, dice, vor asculta Românii Transcarpatini propunerile de pace cari se fac de la Budapesta: Quod erat demonstrandum!

D. Lahovary a exprimat părerea sa de a nu lăsa, că discuțiunea aceasta, — pe care eu nu-mi o recunosc gravă — s'a adus înăuntrul Parlamentului și a lumii.

Această discuțiune nu este adusă de astăzi în fața lumii. Să mă ierte d. Sturdza, dar eu nu cred că a revendicat pentru d-sa meritul de a fi adus o asemenea discuțiune înaintea lumii. Ea este agitată cel puțin de un secol trecut, de la 1791, de când cu «*supplex libellus Valachorum*» de când adevărații Românii Transcarpatini au spus lumii maghiare, că au drept românii să trăiască ca neam românesc.

Dar chiar și la noi discuțiunea a fost agitată în Parlament de mai multe ori. Nu mai departe de cât la Decembrie 1890, ea a fost adusă în Adunare de un june deputat conservator ca și carele, din respectul capacității și simțirilor românesce, ar fi de dorit să se afle mulți în ori-ce partide.

Dar d. Lahovary dice că d. Sturdza a introdus discuțiunea ca armă de partid. «Este o crimă, exclamă d. Lahovary, de a face din aceasta o discuțiune de partid».

Sunt în deplin acord cu d. ministru Lahovary, asupra acestui punct. Da, discuțiunea românesce nu este a nimeni în deosebire și a nici unui partid în particular, ea este a națiunii române. (aplaude).

Eu n'am ascultat pe d. Sturdza și n'am putut citi discursul d-sale, căci nu s'a publicat încă, dar cu greu mi vine a bănuși, că un bărbat de talia d-lui Sturdza să fi făcut o asemenea greșală, să fi făcut adevărată din această mare discuțiune a tuturilor Românilor, o armă de partid.

D. Sturdza știe că nu e pră mult la agitațiunea unei asemenea discuțiune, concursul tuturilor d-lor senatori la un loc, fără deosebire de culoare politică; d-lui nu poate să nu fi cerut ca dv. toți să puneți mâna la dânsa. Din marii boeri ai țerei, d-nul Sturdza nu e omul care vi l'a zugrăvit, ca un zugrav neabil d. ministru Carp. Sunt zugravi cari ved colorile altminte de cât cum sunt în natură, în realitate. E o boală a vederii, care mi se pare se chiamă *daltonism*... Este și daltonism politic... De această alterare de vederi mi s'a părut că pătimește d. P. Carp, când a dat portretului d-lui Sturdza un colorit sub care eu, modest Academician, alături cu ilustrul nostru secretar general, nu am mai recunoscut chipul luptătorului neîntrecut pentru cultura națională.

D. Sturdza a avut destule certe cu mine, chiar aci în fața d-vs., pentru ca să nu socotiți, că din cauză că l'ați chemat la minister, fie și în glumă, astăzi mă grăbesc să l'curtesc. D-lui e unul dintre rariii bărbați și dintre boerii și mai rari, cari după dânsii va lăsa un monument neperitor, prin lucrările care le-a făcut, pentru istoria neamului românesc, pentru dezvoltarea lui culturală, căreia a consacrat nu numai veșchiarile, dar și o bună parte din averea sa... (Aplause).

Când nu va mai fi pe lume d. Sturdza — și doresc să fie aceasta cât mai târziu — atunci sunt sigur că dupe aceleași bănci, de la același grup politic, se va vorbi altminte despre domnia sa.

Am avut încă în viața mea satisfacțiunea dulce de a vedea, cum, după ce Brătianu, Kogălniceanu, Rosetti și alții, cari au fost rău maltrăți de d-tre, astăzi memoria fiecăruia din ei au găsit o vorbă bună de la d-tre, de la aceia contra căruia luptaseră cu isbândă viața lor întregă. D. Sturdza cu talia sa de om de stat, de cunosător al istoriei țerei acesteia, al nevoilor ei, al viitorului ei, e convins, negreșit ca noi toți, că nu e prea mult, că nu e superfluă conlucrarea tuturilor românilor pentru a asigura cât de cât sortii de isbândă acelei mari întrebări ce și face loc, vrând ne vrând, ce se impune în desbaterile noastre de astăzi.

Să-mi permită d. Lahovary a nu lăsa înăuntrul impresiunea de mahnire, ce eu, om retras din luptele zilei, și care până aci m'am

uitat fără de nici o antipatie la bărbații care au lucrat și i-am văzut că lucrează pentru neamul românesc, — să-mi permită a nu lăsa înăuntrul că am simțit o viue mahnire ascultând primele părți ale discursului d-sale. «*Argumentum ad hominem*» și nu obiectiv, a predominat în acele prime părți a discursului d-sale. Și sunt dator și eu ca d. Aurelian, ba eu cu modestia cea mai adâncă, a spune d-lui Lahovary, că sunt din cei nedumeriți care doresc ca în luptele noastre de partid, măcar șefii acestor partide să nu mai recurgă la mijloacele dialectice cunoscute, la mijloacele acelea, în care resboiul nu e nici duelul, nici turnelul cavaleresc, de care cu atâta talent și spirit ne vorbea d. Panu, dar în care se cheletuește noroiu fără de nici o cruțare. E timpul, cred, ca șefii să nu mai dea pildă reală la aceia de sub ei, ca apoi ei să meargă și mai departe cu întrebuintarea acestei dialectice, unde injuria ține loc de argumente!...

D. Carp, la începutul cuvântării d-sale, să părea chiar decis a se depărta de la asemenea procedimente și a nu imita exemplul colegului său, d. Lahovary, căci dicea, bună oară, că «amendoune partidele și conservatoare și liberale au drept să fie respectate, căci ambele au voit în trecut același lucru și că între ele e doară numai lupta de emulațiune, iar nu duelul, nu aceea inversunare care aduce peirea vrăjmașului». Numai păcat! d. Carp are obiceiul să pună premise foarte bune, principii, pe care ori cine le-ar iscăli tot-dea-una; decât, în aplicarea lor să depărtează îndată de la ele.

D. Carp s'a grăbit a ne spune, că dacă e o emulațiune pentru d-sa, e de a întrece pe d. Lahovary în greșita dialectică, apropos de o discuțiune care nu admitea, după noi toți, ceartă între noi. Dacă, d-lor, în discuțiunile naționale, după cum părea a afirma d. Lahovary, nu e să admitem pe nimeni din aceia cari au greșit în trecutul lor (și arătați-mi cari sunt aceia, cari au trecut pe la acea bancă, cărora nu li se poate areta greșeli); dacă, dic, e să erigem principiul acesta, că nimeni din aceia care au greșit în viața trecută să nu mai aibă drept să se ocupe de discuțiunile mari ale țerei; să nu mai aibă dreptul de a-și iubi țera și a lucra pentru dânsa; atunci are dreptate d. Carp: nu mai e nimeni, la noi, în stare să aducă nici un ajutor neamului românesc; atunci așa este, suntem foarte puțini sub drapelul național! Dar nu e așa: Nu stă scris nicăiri, că greșelile omului în trecut, dacă greșeli sunt, ridică celui greșit dreptul de a fi bun român. Pe altă cale legală se ridică cetățeanului acest drept, și până când nu vi-l veți ridica unii altora pe acea cale, pe calea justiției, până atunci fie-care are dreptul de a se ocupa de interesele țerei sale.

Încă odată, nu știu ce a dis d. Sturdza, cea ce pot să afirm și ce trebuie să afirm, e că tocmai de la banca ministerială, și de la bărbații iluștri ca d. Lahovary și Carp, eu așteptam potolirea deplină a inversunărilor politice, în discuțiunea de care ne ocupăm.

«*Argumentum ad hominem*» nu probează nimic, Domnilor Miniștri. Apoi ce nu s'ar fi putut dice de trecutul partidului conservator, din respect național? Ce ați fi dis, dacă se ridică dintre noi, dintre d-v chiar, un bărbat autorizat, care să arate că a fost un timp de mari greșeli pentru conducătorii boeri din fruntea neamului românesc. După marele secol al XVII, ce greșeli, pe cari și azi le plătim, nu au făcut boerimea din secolul XVIII? Ar fi urmat oare să tragem la bara justiției d-v boerimea și pe cei cari au greșit în trecut?

Permisu-și-a vre un liberal să arate boerimea secolului al XVIII-lea tot-d'una cu

capul pe tîpsie înaintea invaziunilor streine, ori desprețind limba și tradițiunile stre-bune?

Nu, o eră tristă ca aceea, nu mai trebuie nici în treacăt pomenită. Mai mult ca ori cine sunt autorizat, știind cât de numeroși, generoși, leali și buni români sunt colegii mei conservatori din Liga culturală, să zic: s'au rupt socotelile vechi și nu mai ține națiunea de cât o socoteală: câți vin cu ea în lupta pentru românism?

Altmintrele, încă o dată, ar fi redusă la incapacitate materială, oastea de luptători care e chemată a lupta pentru românism. (Aplause).

D. Lahovari zice, că ar fi fost de dorit să nu se agite această cestiune în parlamentul țerei. Cine mai bine ca d-sa putea să înțeleagă vorba poetului latin «*Stultorum pudor malus ulcera celat*», adică ar fi o nebulie să lași ranele nevindecate, să gangreneze, din cauza că le ascunzi, din o pudoare politică, diplomatică; aceasta ar avea consecuențe fatale mai târziu, pentru toți!

Cum mai putem ascunde astăzi această plagă când este denunțată lumii, prin toată presa din Europa și din cel-alt continenț, groaznica stare politică națională și socială a celor de peste munți.

Ce? să tănuim până și emoțiunea noastră, față cu păsurile fraților de peste munți? Ce? aceasta nu ne atinge pe noi? Dar ea a atins inimile chiar și acelora cari nu sunt români! (Mișcare).

Nu este, după mine, o greșală de a aduce cestiunea în parlament, după ce ea de mult e la ordinea zilei și ni se impune. Ea este, d-lor miniștri, în parlamentul unguresc de mai mulți ani; ba încă în anii din urmă nu au fost insulte în de ajuns, nu numai la adresa mișcării naționale Ardelene și Române, dar chiar și la adresa guvernărilor noastre, cari sunteți d-v, d-lor miniștri actuali.

Este dar o datorie și pentru parlament și pentru d-v de a releva acușățiunile nedrepte ce ni se trimit din Buda-Pesta și la strigătul violent, ce acolo se repetă la adresa noastră și a d-v, d-lor miniștri, să opunem graiul potolit al cauzei drepte, graiul cinstit al convingerii și al conștiinței datoriei împlinite. (Asentiment).

Personalmente, mărturisesc că aș fi dorit, ca cestiunea să fi venit sub altă formă în parlament, de exemplu sub formă de interpelare, pentru motive pe care le înțelegeți, atunci când discutăm o Adresă care merge la Tron.

Dar de oare-ce bărbați însemnați din toate partidele politice au decis altminter, mi' esplic lucrul și mi' legitimez mie insumi această procedare. Se poate în adevăr, lega desbaterăa acestei cestiuni cu art. 3 din proiectul nostru de răspuns la Mesagiul.

Acest articol zice:

«Situățiunea politică a României capătă din zi în zi o mai mare tărie. Ea inspiră stima Europei, încredere și respect Puterilor. Această situațiune nu se datorește de cât unei constante politice înțelepte și cumpătate ale Națiunei. Numai grație unei asemenea politice de pace și de ordine, precum și lealității cu care guvernul practică respectul legăturilor internaționale, România întreține cu toate puterile raporturi amicale și pe deplin satisfăcătoare.»

Mai departe, alineatul următor din proiectul de adresă, care bine a făcut d. raportor că le-a citit împreună cu cel-alt articol, zice:

«Incredințarea dată de Majestatea Voastră, că și anul acesta liniștea Europei este asigurată, a fost primită de Senat cu adevărată mulțumire.»

Să studiam d-lor această redacțiune.

Este o parafrază bine făcută de colegul nostru, d. Tocilescu, a însuși Mesagiul.

Ne asigură Mesagiul, că situațiunea României capătă din zi în zi mai mare tărie.

Dar d-lor, tăria unei țeri o asigură factori diferiți, de cari nu este locul să vorbesc aci. Totuși să amintesc, ceea ce d-v știți cu toții, că *tăria noastră* ne-o dă mai ales situațiunea topică a țerei noastre. Din această situațiune însă isvorește și slăbiciunea noastră. După cum vom ști să ne folosim de această situațiune topică, vom fi tari sau slabi.

Această situațiune ne-a dat în trecut prieteni ori neprieteni. Acești prieteni ori neprieteni au făptuit față, de noi așa precum le-a dictat interesele lor.

Negreșit, cum și ministrul a spus, și cu drept cuvânt, nu *sentimentalismul este cea care poate să călăuzească pe oamenii de Stat*; nu *sentimentalismul* a fost rezortul mișcărilor Puterilor Europene, în diversele împrejurări ale vieții noastre, chiar în anii din urmă, cu atât mai mult în anii anteriori.

Această mișcare a Puterilor față de noi a avut de sorginte *interesele* lor și nimic mai mult.

Recunoașterea noastră ca Stat la Dunăre, ni se spunea deunăzi, are *sa raison d'être*, nu în războiul de peste Dunăre, ci în convenințele înșghebărilor Diplomației Europene.

Când d. Lahovari arată, că d. Sturdza era gata a împămănteni o droaie de evrei, era drept dacă amintea și cum la Congresul din Berlin se punea din împămăntenirea acestor oameni o condițiune aproape *sine qua non* a recunoașterii independenței noastre. Încă o dată, *la raison d'être*, — documentele o probează, — a Statului nostru actual o determină Europa după interesele sale, și fiți siguri că și în viitor o va determina Europa, după nevoile ei, după înșghebările diplomatice ale momentului. Dacă nu m'aș duce prea departe, v'aș aminti că acum 100 ani au fost țerile noastre puse în cea mai grea cumpănă, căci s'a fost hotărât de marea împărăteasă Ecaterina II și de Joseph I al Austriei împărțirea Turciei, sau a plăcintei turcești, *ale gateau turc*, după cum se zicea atunci prin caricaturi, ba și prin foile serioase și linia Siretului se hotări să fie mărginitoare între oștirea rusească și cea austriacă de sub comanda principelui Coburg. Cine ne-a scăpat la anul 1791, când s'a încheiat pacea de la Șiștov? Cine în Ianuarie 1792, la pacea de la Iași? *Situățiunea noastră topică* ne-a scăpat, împrejurarea că Prusia și Anglia au găsit că este în interesul lor, considerând așezarea noastră ca Stat, ca să zică Austriei și Rusiei: opriți-ve, aceasta nu se poate! Situațiunea topică ne-a scăpat și tot situațiunea topică ne va scăpa, dacă vom ști a ne face datoria, după cum am știut a ne-o face la 1791, când am luptat vitejește un an și jumătate sau doi în contra inamicului de atunci, fie în contra Rusiei fie în contra Austriei.

Istoria ne învață aceasta, că politica noastră trebuie să conșteie întru aceea, de a demonstra Europei importanța topică a țerei române. Negreșit, trebuie să-i dăm și incredințarea, că avem conștiința de această situațiune și că putem și voim să fim bariera dorită de ea la espansiunea teritorială a statelor vecine cu noi.

Răspunsul nostru la Mesagiul ne asigură, că situațiunea noastră politică din zi în zi a căpătat mai mare tărie; însă nu-a ilustrat nimeni, în discursurile până astăzi ascultate, cu nici un exemplu aserțiunea aceasta, că afară de situațiunea noastră topică am mai căpătat și alți factori în lupta noastră. Fără a recurge la această documentare a aserțiunei, redactorul adresei noastre ne spune, urmând de aproape Mesagiul, că România *«inspiră stima Europei, încre-*

dere și respect puterilor». Inspirăm d-le stima Europei!

Ne mângăiem cu vorbe și este dulce mângăierea; eu o primesc și o impart cu d-v, de cât, d-lor, când am inspirat nu mai multă stimă Europei de cât după vitejeștele lupte ținute în campaniile de peste Dunăre?

Și cu toate acestea, cu toată *stima* care atunci era foarte vie în inima puterilor în inima omenirii întregi. ați văzut că prin Congresul de la Berlin ni s'a luat provincia, că prin acel Congres s'a impus să ne sfișiem noi înșine, introducând ca grenă în corpul național, prin împământirea *en bloc* a tuturilor ovreilor!!

Stimă. sentimentalism!?

Nu *sentimentalismul*, repet ca și d-lor Ministru, este factor în politica statelor, interesele lor.

Tot meritul guvernelor române, întru ceea ce urmează să conșteie, de a convinge statele, cari stau în fruntea Europei, România le este necesară în evoluțiunile lor politice, în echilibrarea lor dintre ei pentru pacea universală. (Asentiment)

Sentimentalismul?

Sentimentalismul Italiei ar fi a merge alături cu Franța, care a făcut posibilă Italia; dar ea merge alături cu țera care care atunci lupta contra ei. Dar Franța care la Crimeea și a vărsat sângele cel mai generos, — l'a vărsat ea oare pentru ochii noștri? Ași întreba, când vedeți se primește la Paris, ca pe un împărat, și simplu comandant de flotă rusească, Franța ar mai face pentru noi ceea ce a făcut la Crimeea, atunci când interesele sale o împinge să lucreze alt-fel?

Stima Europei depinde de la modul cum vom ști noi înșine să-i probăm că, în complicațiunile groaznice viitoare, poate chiar apropiate...

D. Gr. Lerescu. Prudența românească

D. V. A. Urechia. Și eu am îmbătrinit d-ta, d-le coleg Lerescu, dar doresc bătrânețele mele să nu meargă până acolo unde d-ta voești azi să mergi cu prudent (Aplause).

Stima Europei atarnă de la modul cum noi vom ști să probăm, că în complicațiunile viitoare, poate chiar proxime, România va avea rolul său și nu va putea considerată ca o cantitate neglijabilă.

Făcut-am aceasta? Ajunge săne mângăie cu aserțiunea, că România *inspiră încredere*, că ea inspiră mai mult de cât încrederea *respect* puterilor? Cam nemodestă aserțiune, de și nu este numai a d-lui raportor

De sigur d-nu Ministru de război nu putea asigura — și eu știu tot așa de bine ca d-v, — că dezvoltarea forțelor noastre de apărare sunt mai pe toată ziua în spor dar eu nu cred că în viitorul cataclisic ajunge să avem o oștire gata, o oștire tează, ci se mai cere și alte închegări și legături politice. D-nu Carp cât pe aci afirmă, că așa ceva s'a făcut, dar a venit de la primul pas, după prudentă ochiadă a colegului său de la extern (Ilaritate). D. Carp lăsase totuși a se închege că lucrul este făcut, că închegarea alianței este lucru terminat.

După ochiada D-lui Lahovari, s'a adresat însă la D-voastră, tăindu-și însuși vorba v'a zis: D-voastră reprezentanții țerei, aveți să ne designați pe cine vreți de aliați, d-le liga păcei numită Ruso-Francă, ori din liga păcei numită triplicea, întreita alianță.

Eu nu sunt de părere, că țera are să închege pună Guvernului calea fără ca Guvernul să și fi zis mai înainte cuvântul său, care ține firele diplomatice, el care se mai bine cumpăni afacerea. Guvernul nu pună pe noi țera în situațiune de așteptare. La o intrerupere, nu'mi aduc aminte a cărui dintre colegi (cred că e a D-lui Mărzescu) intrerupere care zicea: «Vom i

neia alianțe la timp oportun», D. Carp răspundea: «Nu așa; să nu fie atunci prea târziu.» Sunt și eu de părerea D-lui Carp; alianțele nu se fac în preziua cataclismului, ci în aceeași zi, de aceea alianțele, dacă nișii vorbesc de ele, trebuie otărite mai înainte.

Eu mă așteptam prin urmare, ca D-nu ministru al ramului respectiv, D. Lahovari, să ne spună câtuși de puțin, atât cât crede că situațiunea comportă, și cât împrejurările îi permit, să ne spună câtuși de puțin despre închegările de alianță ce avem în viitor, față cu acele evenimente care ne nenință într'un proxim viitor.

Dar, D-lor, eu așteptam și alt-ceva de la D-nu, și sunt fericit că în aceasta am fost evansat de D. Panu în admirabilul său discurs; și eu ca D-nu Panu, așteptam de la D-nu Lahovari, nu de la D-nu Carp, care are altă ramură, de care are să se ocupe în mod grijiliv; așteptam și alte închegări de legături, anume cu statele mici în regiunea Carpato-Balcanică. Aceasta e o grijă, după mine, închegare de alianță proprie a ne salva pe toți, singura închegare de alianță proprie a însuti valoarea războiului nostru, singura care poate să facă locului nostru să ocupăm apoi într'o închegare de alianță Europeană?

Atunci *încrederea* ar crește, D-lor, cu atât mai iute de cât cum a putut crește, documentat până astăzi. *Încrederea* se sprijină numai prin capital real. O complicitate, poate josnică, e la locul ei: atât se vede în *bancher* cât el dispune de *capital*. Atât vor crede *statele* în valoarea României ca stat, cât capital de forțe va ști pune în frunte de bătaie. Trebuie dar să înmulțim puterile. O vom face aceasta numai prin alianțele cu statele mici ca noi, în regiunea Carpato-Balcanică.

Negreșit, oșteanu nostru este viteaz, oștea noastră este în stare prosperă, are iar praful fără fum deja în magazii, are me, toate sunt la locul lor și după cum se vede, cu o culpabilă vorbă, Măreșalul *Leueuf* în ajunul învingerii Franciei (sper că nu îți vede nici o asemănare între d. Leboeuf escelentele nostru ministru de război); Leboeuf zicea, că nu lipsește nici măcar o nasture de la un monșir de soldat!... În această stare prosperă a armatei noastre cred că ajunge ca să proclamăm că am pierdut *respect* Europei. Negreșit că nu putem lua ca lipsă de respect o stupidă telegramă adresată din cutare localitate a țării, Prefectului capitalei noastre București, prin care stupidamente îl tratează pe cel de pe urmă storog al său și nu așa face eu onoarea unei interpelațiuni, cum aud că are să se facă în Camera de la Iași; dar de... nu avem și alte simptome de insuficient respect din partea vre-unui stat european? Ni se va zice însă: putem să afirmăm, că am inspirat *respect* Europei în alianțele ilustre ale casei noastre muntoare. Ei, aceste alianțe să le atribuim faptuiri monarhului nostru, închegării lui; nici un partid nu poate să revendice această onoare în obținerea acestui respect. După ce pe câmpul de război, ca și în senina pace, M. S. a inspirat țării *stima* de El, Majestatea Sa a adăos ilustrațiunea țării alianța Sa ilustră cu niște împărătesci și regale din Europa (plause).

Dar, poate-se zice, că aceasta ajunge ca să ne asigure *respectul* Puterilor? Istoria nartoră că alianțele de familie ale capetor încoronate nu ajung de a asigura ei țării respectul ei, în zilele de grămadă.

Răspunsul la Messagiū însă zice: Credem că am căpătat încrederea și respectul Europei prin «o constantă politică înțeleaptă cumpătată a națiunii». Numai grație ei asemenea politice, politică de pace și

de ordine, precum și tealității cu care guvernul practică respectul legăturilor internaționale, România întreține cu toate puterile raporturi amicale și pe deplin satisfăcătoare».

Francezul zice: *Nous nous payons de mots*, ne plătim cu cuvinte, tocmai când «de re laboretur».

D-lor, unia mai în anii trecuți, diceau că nu este bine a intra România în rebel contra Turciei, ziceau că aceasta ar fi o *politică neînțeleaptă și necumpănită*. Națiunea a urmat acestei politice neînțeleptă și necumpănită, și în urma ei avem situațiunea de care ne bucurăm astăzi (D-nu Gr. L. rescu face o mișcare).

Nu știu dacă d-nu Lerescu a fost atunci alături cu cei cari cereau *politică de prudență*, sau alături cu cei cari a cerut ca România să meargă să verse sângele fiilor săi pentru independența țării.

D. Gr. Lerescu. Toți Români au zis aceasta. D. V. A. Urechia. Acum o zice d. Lerescu, atunci mi se pare că nu a zis-o. Prudență o înțeleg și o cer și eu, dar desaproab lipsa de patriotisme, de naționalism!

D-lor, vorbe, evident, au valoarea ce le o dă faptele. S'a vorbit de *practica respectului legăturilor internaționale*; dar ce laudă putem scoate pentru guverne de aci? nu vedeți că pe lângă practica aceasta se naște o întrebare, care a agitat-o unii: oare practicăm respectul legăturilor internaționale, chiar față de cei cari nu ne răspund cu reciprocitatea?

Nu vom putea fi siguri de reciprocitatea aceasta, de cât basându-ne pe forțele noastre sporite prin alianțe cu statele Balcanice iar nu pe vorbe

Încă o dată dar, care sunt legăturile care am închebat cu alte state, cari au interes să trăiască și ele, precum avem și noi interes să trăim? Nu cunosc răspunsul care ni s'ar fi putut da, căci discursurile anterioare, ori tac intenționat, ori nu au provocat un asemenea răspuns.

D. Ministru Lahovari, în parte ultimă de discurs, m'a împăcat până la oare-care punct, de și d-sa cam în zefleimea a spus că d. Sturza a promis luarea Transilvaniei. Tocmai așa să fi zis d. Sturza? Dar atunci așa întreba și eu, ce ne dați d-v?

Printr'un consens tăcut, sau abia afirmat în treacăt de d. Carp, și mai cu seamă în modul cum s'a afirmat de d. Ministru Carp...

D. Min. de externe Al. Lahovari. Noi pregătim păstrarea României.

D. V. A. Urechia. În sensul cum a vorbit d. Carp nu o păstrați, o pierdeți. (plause).

Consensul tacit al d. Lahovari și modul foarte neașteptat, cât și, subtil, în care d. Carp, a lăsat a se înțelege, ne fac să credem că statul nostru este deja în Tripla-Alianță.

Ei bine nu eu, care tocmai acum imprim istoria s colului al XVIII-lea, relativă la Români, și în care se vede o tristă pagină, aceea a încheștării unor puteri vecine, în trebile noastre, și care ne-a făcut a perde două provincii; nu eu me voiți opune la încheștarea de alianțe proprii a împiedica repetiția de asemenea împrejurări. Dar nu eu iarăși, acum pe dată, am de a mă rosti asupra avantajelor ori desavantajelor ce România și Românismul vor primi din alianța cu Triplicea; doresc numai ca în loc de discursuri frumoase, să ne arate d. ministru o încheștare bine lămurită, de alianțe, care să asigure României o pozițiune bună în viitoarele complicațiuni. Afirm însă că în stadiul actual al afacerilor Românilor transcarpatini, intrarea României în tripla alianță, ar fi o *slăbiciune* pentru ea și o *crimă* pentru noi. Eu nu știu, repet, de suntem cu triplicea, dar din vorbele d-lui Carp vedem unde voiesce guvernul să bată cumpăna diplomației noastre. Eu nu m'aș mulțami numai cu alianța cu una din

cele două ligi europene. V'a demonstrat aceasta d. Panu, care ne-a vorbit în această cestiune, că siguranța statului nostru este aiurea.

Așa socotesc și eu, că fără de prealabile făpturi și încheștări politice, locul nostru în triplicea nu este de importanță pentru ea și nu este asigurător pentru noi.

Ca să aducem serviciu Triplicei, dacă într'acolo bate acul cântarului nostru politic — ar fi bine să-i aducem un factor de o mai mare valoare.

Pentru a face aceste prealabile făpturi se impune Guvernului nostru două ordine de lucrări:

1. Prima, ori ce ar zice d. Carp, se referă la situațiunea națiunii române din Banat și Ardeal.

În starea groznică de nedreptățire a Românilor de acolo, nedreptățire care a revoltat totă presa Europei, crede oare guvernul nostru, că în ziua, când oștea noastră ar intra în luptă alături cu Hondvedul maghiar, crede oare că interesul propriei existențe.... Mă îngrozesc spunând, dar nu pot face... Crede oare cineva că Bănățienii și Ardelenii nu vor fi împinși de desperare a se pune alături cu inamicii triplicei și a trage în proprii lor frați, în curcanii noștri?... Nu ne-a spus nimeni ce a făcut guvernul nostru, nu pentru a interveni în contra dreptului internațional, — în afacerile unui stat vecin, — ci pentru a-l deștepta asupra pericolului comun, al celuiia și al nostru, din asemenea stare de lucruri.

Avem inteligența lucrurilor? trebuie să avem și voința și încă în timp util... Să nu fie apoi prea târziu!

D-lor nu mi permit măcar a bănuși, cum au făcut unii, că la această cestiune guvernării noastre nu au făcut ce era de datorria lor de a face; eu am afirmat în cunoștință de cauză, că și unii din miniștri simt ea și noi toți... și nici nu cer mai mult! Numai declarațiunile ce s'au făcut aci, dacă au corespuns inimei d-lui Carp, nu pot corespunde adevăratei situațiuni diplomatice a noastră. Eu nu pot fi nedrept, nu sunt deprins a sufla dușmănesc acolo unde ved licărind puțină lumină. D-nul ministru Alex. Lahovari în ultima parte a cuvintării sale a reînnoit declarațiunile sale din Decembrie 90, declarațiuni care a fost aduse în Camera Deputaților la interpelațiunea deșteptului și jubitorului de naționalitate D-nu Ionel Grădișteanu.

Poate eu așa fi fost mai mulțămit dacă D-nu Lahovary repeta aceleași cuvinte întocmai care le-a dis în Cameră, căci erau mai esplicite. D-lu Lahovari dicea atunci, ca și acum, că nu poate fi român nepăsător la suferințele fraților de peste munți, dar mai adaoga atunci că crede «că statele cari au români sub dominațiunea lor se vor convinge că Românii sunt popor leal... și că este adevăratul lor interes de a-i trata cu dreptate și cu moderațiune. A afirma aceasta era și este a infiera purtarea celor din Buda-Pesta. Era deci la 1890 demnitate în purtarea guvernului în cestiunea de față, era o manifestare de românism».

A vorbit însă d. Carp! S'a ilustrat prin vorbirea d-sale acea unitate de vederi din ministru?... Atitudinea d-lui Carp în această cestiune a venit să ne intristeze; atitudinea d-lui Carp o va judeca țera... Această atitudine a d-sale însă mi e teamă, că de parte de a potoli focul, decât foc este, îl va ațita mai mult.

Toți ved această, afară de junimisti, — se dice că mai sunt în țară — Curios! junimismul numără sub drapelul său Ardelenii între cei mai iluștri membri. Și tocmai junimiștii ardeleni vor să abandoneze cestiunea românilor transcarpatini!...

Toată țera, conservatoare și liberală, a înțeles că era locul să și zică cuvintul în

ceștiunea pe care o agităm astăzi. Sunt dator, ca reprezentant a 20.000 ligiști, din cari pe jumătate sunt puri conservatori, să recunosc, că este un teren în care încețază luptele de partid și pe acel teren ași fi dorit să găsec și pe junimiști cu șeful lor.

D. Carp n'a voit aceasta, d-sa s'a despărțit în această ceștiune de noi toți, pentru a ne spune, că noi perdem ceștiunea Ardeleană, dacă manifestăm simple *simpatii*, dacă trimitem mângăeri acelor cari suferă, cari zac în temnițele Seghedinului. D-lui afirmă din contra că scăpăm România atunci, când nu vom mai ști că sunt Români și în alte state!...

Șeful junimiștilor, cari în statul său major numără tocmai ilustrații Ardelene, ori de origine ardeleană, ne declară că frații (puțin de nu a rostit *frachii*) noștri de dincolo, să-și caute singuri de nevoile lor, și noi de ale noastre.

Nu este aceasta direcțiunea bătrânilor; acei bătrâni n'au încetat o singură dată în zilele cele mai cumplite pentru țară, de a fi cu inima și cu punga deschisă pentru biserică și școlile române de pretutindenea și în deosebi de peste Carpați (*aplause*).

Am aci D-lor, și cu permisiunea D-tră pentru a nu lungi cuvântarea, le voi anexa la tipărirea cuvântării mele, am o serie de notițe probând originile vechi ale Românilor¹⁾.

1). În sborul gândului se amintesc originile străvechi ale manifestării romaniste.

Ce vroia la 1202 Imperatoarele Ionițiu, când scria lui Papa Inocentius III^a că are «amintirea singelui și a Patriei Române, din care descind Români.»

Dar veți zice: «*avocat passez au déluge!*»

Mă mărginesc deci a afirma, că secolul lui Vasile Lupu și al lui Matei-Vodă, ne dă în mod minunat nota, neamuit grăitoare, despre deplina dezvoltare a conștiinței Romanității noastre. Sub Vasile Lupu și Matei Basasab, ca și sub Cantemir și Brâncoveanu, ba chiar și sub fanarioți, este manifestă tendința *Românului de pretutindenea, ca și sub împăratul Ioniță, de a-și proclama nobilele origini naționale, legăturile lui de sânge cu Români.*

Aproape toți cronicarii noștri susțin aceste origini, ba unii din ei, bărbați iluștri de Stat, afirmă aceste *origini latine* ale Românilor, chiar și în fața regilor unor neamuri străine, cari regi erau interesați tocmai ca Români să nu fie, ori barem să nu se știe latini.

Așa, pe când Mitropolitul Dosofteiu dicea că:

- «*Neamul țerei Moldovei de unde dercază?*
- «*Din țara Italiei tot omul să crează.*
- «*Frah întâiu, apoi Traian, au adus pre-aice*
- «*Pre strămoșii acestor țeri de neam cu țerice,*
- «*Resădit-au țeri hotarele toate,*
- «*Pe semne ce stau în veci ș'a se vedea poate.*
- «*El cu vița acestui neam, țara românească,*
- «*Umplut-au, Ardealul tot, Moldovenească.»*

Miron Costin spunea lui Iagelo, regele Poloniei, că «*în câte-și trele țerile: Moldova, Valahia și Ardealul, poporul se fălește cu numele de Român și nici nu se poate cine-va îndoi că se trage din Roma!*»

În prosă și în versuri, repet, scriitorii noștri se întrec, de secol, a proclama *latinitatea* noastră.

Și amintiți-ve că se făcea aceasta într'un timp când luptele religioase despărțind Biserica ortodoxă de cea de apus, urma să dea un fel de repugnantă Românilor de a se dice «*latin*!» Din contra însă, istoricul nostru esclamă cu mândrie: «*caută-te dar acum, cetitorule, și privește de unde ești, lepădând toate cele-lalte basme, cari au însemnat unia de tine... Nu numai numele acesta «Vlah», ci și dintr'alte te vei cunoaște (latin): obiceiturile, firea, graiul,*

Această direcție politică nu este o invenție a cutărui partid, ori a cutărui crier infierbântat. Ea este direcțiunea dată de la moși și strămoși noștri.

Istoria culturii Românești, este Istoria străduințelor Națiunii întregi române, pentru a-și menține unitatea de limbă și a o desvolta în mod armonios și uniform, având conștiință deplină de glorioasele ei origini.

Notele caracteristice ale evoluțiunii noastre culturale din trecut sunt așa dar:

- a) *Conștiința perfectă de origine*
- b) *Conștiința de totalitatea națiunii.*

Manifestațiunea noastră politică nu urmărește nici un scop dăunător vre unui stat vecin. D. Carp, ca să insinueze afirmativa, ne-a spus că d. Hitrovo l'ar fi impus și ar fi căutat să l'convingă, că politica românilor și a Ministrului de Externe trebuie să fie lupta pentru unirea tuturor românilor.

Ei și oare nu tot sub Muscali's'a înscris în regulamentul organic articolul unirei

până astăzi (dovedesc) că ești Vlah, adevărat Italian sau Romlean.

Și nu numai despre latinitatea Românilor din Dacia Trajană aveai deplină cunoștință scriitorii secolului al XVII, ci și despre originea Românilor Macedoneni.

Cronica anonimă din secolul XVII, în mod greșit atribuită Spătarului Milescu, cum am probat aiurea, scrie despre acești Macedo-români:

«*Și acei Coșovlachi tot din români sunt și se trag. Și într'acele vremi ce Galian, sau alt împărat au ridicat o sumă dintr'ensii de aici și i-au dus de i-au așezat; pe acolo au rămas și până acum.*

«*Coșovlachi*» le dic Grecii, adică șchiopi, orbi, blăstemați, hoți și ca acestea le dic că sunt, ridicându-i și batjocură făcându-și de densii... precum și de acești români de pe aicea rid și încă destule cuvinte grozave le dic și de nimic îi fac și cum că din hoți se trag, povestesc și basmuesc între ei. Ci de aceasta, căci Grecii acești după acum rid de români și grăesc așa de rău, au *socoteală mare*, pentru că vedând și ei pe toată altă lume ridicând de densii și batjocorindu-i au stătuț și au obosit și ei prin gunoaele lor, ca cocoșii ricăind, părăndu-le că au mai rămas cevaș vlag în de ei; unde ved zugrăviturile celor vechi ai lor, ei întru densii și fac mângăerea și bucuria, soți părăndu-le că au pe cinevași batjocurei lor».

«*Sunt dar acești coșovlachi, cum ne spun vecinii lor, și încă când cu densii am vorbit, oamenii nu mai osebiti nici în chip, nici în obiceituri, nici în țaria și făptura trupului de cdt Români noștri și limba lor românească ca a acestora.*

Cum vedeți, din graiul cronicarului anonim din secolul al XVII-lea, scriitorii noștri cei mai vechi au perfectă cunoștință despre *totalitatea neamului românesc*, resfirat nu numai în provinciile din vechia Dacia Trajană, dar și în cea Aureliană și până în Grecia. De aceea mai nu se tipăresc o carte în Brașov, în Orestia, în Bucuresci, Govora, Ardealul, Iași, fie chiar carte pentru biserică care în precuvântarea ei să nu spue, că editorul său autorul ei o destină, nu pentru provincia românească, în care s'a tipărit, ci pentru usul a toată *România*.

Aceasta e o notă caracteristică evoluțiunii noastre culturale: *conștiința de totalitatea națiunii române și de originea ei romană.*

În contact cu lumea slavică, lume puternică, conștiința națională română nu capitulează, nu condece nimic din ceea-ce

Principatelor? Apoi cine mai aprig ca Ru au combătut această unire când a su oara ei?

Că D. Hitrovo să fi fost Daco-roman înțeleg. Au nu sub Ecaterina II s'a agi întrebarea formațiunii statului Dacia, favoarea principelui Potemkin?

A declara Crimeea independentă pentru de a o cuprinde; a declara independența o Dacie-română pentru de a i pregăti soa Crimeei intra poate odinioară în politica vecinilor noștri. Dar mișcarea națională actuală și peste munți și în România măresce ea planul Ecaterinei? Noi scim voesce Rusia și nu D. Hitrovo ne va înar brațul pentru a servi interese străine.

Mișcarea actuală română nu urmărește nici un scop dăunător vre unui stat vecin este cu toate aceste rău vedută la Bucești și considerată ca o armă întoacă contra națiunii maghiare.

Atunci când chiar și D. Lahovari alina punând degetul pe o clapă intimă a inimii sale, că nu poate fi Român nepăsător cele ce se petrec peste munți, și când: fel justifică curentul din Țară; soviniștii maghiar dă acestui curent, acestei mișci

șie că este dreptul său. Ca să proba *latinitatea românului*, Luca Stroiciu, i rele boier, — ca și M. Costin, nu se u că le-ar plăcea prea bine Polonilor să apropie Moldovenii de ei, — scria «*ata nostru*» în litere latine, ca Polonul să cunoască în vorbele române, imbrăc în haina latină, *însăși latinitatea limbii noastre.*

Corezi dice, în secolul XVI-lea: «*cu un lui D-deu eu diaconul Corezi, dacă ved că mai toate limbile au cuvântul lui D- in limba lor; și Hr. dice «cine citește, înțelege» și Pavel Apostolul încă di «întru biserică mai veros cuvinte cu înțese grăesc, ca și alții să învețe de cât un tunic de vorbe neînțelese într'altă limbă Drept aceea v'am dat această psaltirie, să fie de învățatură tuturilor Românilor»*

Varlaam Mitropolitul, care la 1642 i mesce *Prologul* tuturor științelor cu dulce nume de «*carte românească*» de învățatura duminicilor, etc. dedică acea carte către *toată seminția românească* fericit că poate da acest dar limbii mănesci: a toată seminția românească

Eustratie II Logofet, în *Predoslavia dicei de legi* din 1646 dice, că Vasile Luș «*aceste pravile împărătesci ne au dat ne au lăsat noue tuturor rodului românesc, ca să ne fie noue d'apururea is de viață, în veci nescăduț și nesfârșit*

Eustratie adăuga că «*am scos aceste pravile pe limbă românească, ca să le po înțelege toți Români.*»

Duca Vodă, în prefața liturghiei lui Iosofteiu Mitropolitul, de la 1679, adresa car «*către toată seminția românească de pretutindenea*», tot așa cum Varlaam, Mitropolitul Țerei românești, avea conștiință deplină de unitatea neamului românesc adresa prima carte ce o tipărea: «*Clucă său cheia înțelesului tuturilor pravoslav cilor creștini, cari sunt născuți în limba noastră românească.*»

Și în Ardeal, la 1648, Mitropolitul Ștefan Simon tipărind una din cărțile sale, se lăua, duios, că Români din diferitele provincii, sub influențe deosebite, și-au n schimbat vorba. Acest ilustru scriitor di dar, că el o să scrie «*cașa, ca să înțelea toți români*», întrebunțând cuvintele sunt pricepute de toți, căci «*cuvintele trebuie să fie ca b nii... Că banii aceia sunt bunii cari umblă în toate părțile... Așa cuvintele, acele sunt bune, cari le înțelea tot neamul.*

Același manifest al direcțiunii *unității culturale* este biblia de la 1688, așa di a lui Șerban-Vodă.

parlamentul unguresc și înaintea justiției (procurorii dă nisece calificări false) cari fi trebuit să atragă atențiunea guvernului nostru și să aducă el chiar desmințirea sau eu astăzi. La judecata unde au fost adamați câți-va din cei mai iluștri capi mișcării de peste Carpați, procuratorul gur a spus alături guvernului nostru cât și șcărei noastre, că noi avem de scop de liberă pe Români și a face cu densii singur stat și că liga, sub aripele guvernului, atacă integritatea țărilor de sub voana Sf-tului Stefan. Se cădea ori nu esmințire din partea băncei ministeriale? sper că s'a făcut aceasta. Dacă nu, urte reu.

Am onoare a fi președ. Ligei, sunt dator repudiez eu în numele a 20.000 de membri, din cari mulți sunteți inși-vă, de la lțimea acestei tribune, neadeverurile ros- e asupra Ligei.

Mișcării noastre românești, șovinismul ghiar îi atribue tendințe Daco-Romantice.

Negreșit d-lor, dacă prin *Daco-Românism*, ghiarii înțeleg rezistența fraților noștri peste munți de a se desnaționaliza și ijinul moral și intelectual pentru a ră- ne români și pentru a-și apăra limba și dința în statul-vecin, ce li putem ar- da noi, în sensul acela suntem cât tiți Daco-Români!

Daco-Românismul nostru stă nu în a voi ne substituim noi Ungurilor și la rên- l nostru să le facem noi lor nedreptă- pe cari ei le fac azi Românilor. Daco- mânismul nostru se mulțamește cu des- tarea tot mai liberă a limbei și naționa- ței și cu îndreptarea pe cale uniformă irecțiunii culturale de pretutindenți, unde află semintie Românească (*aplause*).

Aceasta este preocuparea tuturor ade- raților români, bătrâni și tineri.

D. Lahovari zicea în treacă deunăzi, că erii, că junimea universitară, a ajuns a mai cuminte de cât bătrânii. D. Carp ca să probeze unitatea de vederi din binet, afirmă contrariul. Adevărul este ul.

Să-mi permită d. Lahovari a revendica ntru Liga culturală, meritul că s'a potolit te acele agitațiuni zadarnice și sgomo- se, de care se jăluia d. Carp și din po- irea cărora paremi-se că și-a făcut d-lui merit...

Noi cești de la Liga culturală am făcut să eteze șgomotoasele manifestațiuni. Iată în șver se ziceam eu tinerimei Universitare Predeal, când i s'a predat drapelele aduse studenții de la Sibiu.

(Nu veți duce, ziceam eu, în Iulie trecut, Predeal tinerimei universitare, acest *la- rum* (drapelul de la Sibiu) la petreceri șgioase, goale, nerodnice și făr'de scop tural... Nu este drapelul acesta acela al ei junime, care ar uita un singur mo- nt, că de la densa națiunea română eaptă tot mai multă cultură, tot mai ltă înțelepciune, tot mai mult devota- nt... În tăcere, ca și natura, să lucrezi, unime, pentru realizarea idealului no- u cultural... Auzit-ați șgomot când ghinda t pământ se despica și transmite sus, mai sus, stejarul măreț, stufos și adum- tor?)...

ată cum sfătuesc bătrânii pre tinerii, alătore cu ei lucrează...

A, negreșit că ne vom sili ca nu șfatul astăzi al d-lui P. P. Carp să afle rșunet inima tinerimei, după cum vom veghia asemenea, că acea tinerime să înțeleagă ștul adevărat prin care astăzi de la acest , sunt dator să resping absurdul afir- țțiuni din Camera și presa maghiară, că nării din România liberă lucrează la ghebarea unui singur stat românesc. D-lor, d. Panu cu talentul pe care toți îi admirați împreună cu mine, a mers

poate mai departe de cât merg bătrânii de la Ligă; d-sa a văzut ziua când va fi po- sibil și încă alt-ceva mai mult de cât acea unire culturală, pentru care din rșputeri lucrăm noi toți.

D-nii mei, în decretul nepătruns al pro- vedinței stă scris viitorul națiunilor; Pe calea inteligenței care ne era indicată de un bătrân șfetic coleg, și pe calea drep- tății și pe calea prevederii, pentru viitorul națiunii românești, ne mărginim la mai puțin de cât idealul d-lui Panu. Ba să a- dăogim încă din nou protestarea, că idealul nostru nu este *iridentismul*. Iridentismul maghiar a născut bruma de iridentism ce avem la noi. Când în cărțile și hărțile de școală ungurești este un iridentism absurd maghiar; când ei vorbesc în istorie de un ideal de stat ale cărui mărgini s'ar întinde până la Marea-Neagră.

D. Gr. Lerescu. Se laudă (*ilaritate*).

D. V. A. Urechia. Așa este, D-le Lerescu, sunt lăudăroși!... Am cărți ungurești de școală aci în ghiozdan. Și aceasta 'mi aduce aminte o conversațiune ce am avut și eu cu un ministru al Austro-Ungariei... Să 'i spun și numele, căci nu mai am nici o aspi- rațiune de putere și nu mă tem a'mi compro- mite prin urmare căpătarea unui portofoliu (*ilaritate*). Este D-l Hoyos. Eram d'abia nu- mit, prin grația împrejurărilor, nu prin me- ritele mele, în capul ministerului instruc- țiunii publice, când D-l Hoyos imi face o vizită, aducându-mi vr'o 4—5 cărți de is- torie și hărți românești; unele erau lucrări deliniind o situațiune topică cari au fost în realitate când-va. Așa bună-oară Harta Daciei vechi de Laurian. Intre acele cărți erau și unele de la amicul meu D-l Tocilescu, care cu multă inimă s'a ocupat pu- rurea, de românii de peste tot. D-l Hoyos imi zice: aceasta este o manifestare de daco-românism. Se întâmplase să fie la mine acasă și aveam încă biblioteca mea la îndemână. Am scos atunci pe dată și eu un îndouit număr de cărți și hărți un- gurești prin cari se înglobeau în regatul coroanei Șfintului Ștefan, Moldova și Țara Românească și 'i-am zis: «D le ministru, aveți și D-tre nebuni generoși ai inimei... Avem și noi.... Dar oamenii de stat nu schimbă prin cărți hotarele țărilor, și le lasă acolo unde le pun tratatele și cursul vremilor. Acum sunt la Carpați, acele ho- tare; acolo le lăsăm și noi. Nu ridicăți asemenea cestiuni, căci istoricește s'ar putea dovedi că nu ai D-tre, ci că au drep- tate mulți din *nebunii* patriotismului ro- mân. Să căutăm, din contra, a ne împăca pe temelia dreptății, că acolo e interesul nostru și al D-tre».

Ce va fi cugetat D. Hoyos, nu știu, dar afirm că de atunci nu s'a mai agitat această cestiune un an și câte-va luni cât am avut onoarea să fiu în minister. Așa dar iriden- tismul maghiar din cărțile maghiare a dat naștere iridentismului, dacă este iridentism românesc. Când în cărțile de Geografie a Ungariei, impuse chiar școalelor române profesionale, nu vor nici să pomenească de o Românie existând dincoace de Car- pați, e natural să se găsească și în Ro- mânia spirite iritate, cari să proclame iri- dentismul Român, în fața celui maghiar. Dar aceste sunt excepțiuni. Națiunea și oamenii sei de stat au înțeles de mult că nu iridentismul este cetatea asigurătoare a existenței naționale, ci realizarea unui ideal cu totul altul și de care tocmai ne rămâne să vorbim.

Acel ideal al viitorului, de care grăi D. Panu, este *confederarea* tuturor popoarelor din regiunea Carpato-Balcanică, pentru ca prin întrunite puteri și unitate de directivă politică internațională să-și asigure, nu numai un loc în cutare sau cutare ligă a păcii Europene, ci să cântărească în adevăr cuvântul nostru al tuturor celor mici în

șfatul puterilor ce-și zic mari și-și atribuesc dreptul de a dispune de cei mici.

Nu, nu suntem iridentisti; ce ași câștiga să fiu alături cu încă 4.000.000 Români? Eu nu cred că dacă am fi la un loc 9 sau 10 milioane ne am fi asigurat existența în cataclismul viitor. De aceea nu ved mai cuminte plan de urmărit, de cât federa- ționea cu toate popoarele din regiunea Bal- cano-Carpată, după o constituțiune care nu pot să o discut azi, dar care păstrând fie- căruia stat autonomia și independența sa, va reuni armatele tuturor spre comuna apărare.

D-nu Ministru Lahovari din motive, pe care eu nu le înțeleg, n'a intervenit în favoa- rea Românilor de peste Carpați, intervenire oficială, diplomatică la Buda-Pesta, dar eu voi să știu cât lucrul este posibil, ce pași s'a făcut de Guvernul nostru p. ntru a convinge pe cei de la Buda-Pesta de ne- adevăratele acușțiuni cari se aduc mișcării noastre, că este iridentistă și neamică Un- gurilor?

Când ved cum este adusă și tractată ces- tiunea Românească în parlamentul Un- gariei, când ved acușările nedemne pe care procurorul ungar le-a adus înaintea justiției guvernului Românesc și întregii națiuni de dincoace, care a consimțit la mișcarea acesta culturală, mă întreb, oare d-nu Ministru Lahovari nu era dator să respingă asemenea acușări și să cerce a convinge, pe cât este posibil, pe acei din Buda-Pesta, de senti- mentul cu desăvirșire pacific și prietenesc pentru Ungur, al mișcării din țară? Șovi- niștii din Pesta pôte să rămână neconvinși; dar, cum d-nu Ministru crede, că sunt la Buda-Pesta și oameni în stare de a înțelege lucrul, de a avea mintea luminată, era de sperat că un început de luminare a acelora s'ar fi putut face prin silințele guvernului nostru.

Eu mă tem că almintrelea a procedat unii din Miniștri..., nu știu care, nu pot să 'mi inchipuesc, că toți a făcut greșala care 'mi rămâne să o relevez. Găsec d-lor într'un jurnal Unguresc mai recent *Pester Correspondenz* următoarea știre:

«După ce ministrul de șterne, contele Gustav Kalnoky, a făcut atent pe guvernul șerbesc — pe cale confidențială, prin repre- sentantul nostru diplomatic din Belgrad — că agitațiunea printre cetățenii maghiari de naționatitate șerbă, sprijinită din Belgrad prin organele șerbesci de publicitate și prin indivizii ce stau în serviciul statului, nu poate să fie decât în cea mai mare măsură păgubitoare pentru raporturile amicale im- prumutate: *ministrul român de șterne, spontan și din inițiativă proprie desăvērșită, a dat espresiune ambasadei austro-ungare din Bucuresci, că guvernul român, pentru a rșpunde obligamentelor internaționale față cu vecinătatea amicală maghiară, va valora toate acele mijloace legale, a căror aplicare o concede constituțiua română, pen- tru ca să pășească contra agitațiunilor așa numiților daco-români, pe cari nu le aprobă, și cari, în mania calității lor de cetățeni români, își străpun activitatea lor pe teritoriul statului ungar».*

Ce fel? fără să fie provocat de nime, Ministrul nostru, care nu admitea inter- vențiuni ștreine, el de la sine, apropos de o notă schimbată între Serbia și Viena, să vină să facă aci o declarațiune? Eu nu cred; acesta este o calomnie ca altele multe, dar jurnalul de la Buda-Pesta, «*Pester-Corespondenz*» ni arată că nu este exact că un stat nu poate interveni, la ocaziuni în o afacere din alt stat. Vedeți cum intervine d. Kalnoki atunci când îi vine la șocoteală, în Serbia. Are drept cineva să 'și zică cu- vântul șeu, cât de modest, în cestiunile cari ating pacea lumii.

Nu cerem Ministerului intervențiuni ne- cumpanite, dar, *est modus in rebus*; popo-

rul cu inima lui urmărește purtarea ministrilor și dorește ca atât cât vor putea, să-și facă datoria. Ce ni se cere? a stăruii cu toată inima ca să se împace ungiu cu comitetul din Sibiu, recunoscând dreptul Românilor de a-și păstra santa și marea lor individualitate națională împăcată pe deplin cu situațiunea lor de supuși credincioși ai Ungariei.

D-lor, numai ast-fel lucrând se va putea asigura pacea Europei. D. Raportator, în mod cam neconstituțional, ne spune că M. S. Regele «ne-a dat asigurarea că și în anul acesta liniștea Europei este asigurată». Nu vom mai avea și în anul viitor o aserțiune ca această care, repet, nu știu intru cât este constituțională, numai de vom sci să făptuim românesc!

«Și în anul acesta!» Prin aceste vorbe însuși d-nu Raportor ne dă să înțelegem cât de precarie este această liniște a Europei, și se mulțamește să ne asigure, că măcar un an de zile, tot o să mai dure pacea!

Eū m'ași multămi mai bucuros să 'mi fie arătat, că guvernul M. Sale, ori care fie culoarea lui politică, are un ideal politic național, comun cu al țerei și că n'a lăsat să treacă încă un an de zile, nedând instrucțiuni reprezentanților noștri de la Pesta, Belgrad, Sofia, Constantinopole și Atena, ca acei reprezentanți, di și noapte să activeze realizarea idealului federațiunii tuturor celor slabi, pentru a forma acel stat puternic la orientul Europei, care singur va fi propriu de a asigura liniscea ei, nu tot câte pe un an, ci pe totdeuna.

Dar încă odată, acest ideal este imposibil pe cât timp Români din statele vecine nu vor avea satisfacțiune la dreptele lor reclamațiuni. Ori care fie guvernul ce ar președe la destinele țerei acesteia, dator este, păstrând toate conveniențele diplomatice și de bună vecinătate, să insinue, ori cum vor sci, guvernelor din Pesta, a fi drepte față cu Români din statul Unguresc.

D. Carp ajunge, din nenorocire, la concluziunea, care în alte ordine de idei ar putea fi calificată chiar de nemorală. Arde casa în care stă tatăl meu, maica mea, copilul meu, fratele meu, amicul meu, sau

poate chiar un strein și eū dic: Ardă! ce 'mi pasă! Să nu ardă casa mea!... (aplause). Această morală nici în politică nu este bună.

Apoi cum? la congresul din Berlin se impunea Românilor naturalizarea a 100.000 ori 200.000 israeliți, și noi n'am putea să dicem triplicei: noi v'e aducem slăbiciune în loc să v'e aducem forță, în starea lucrurilor din Ardeal?...

Sunt unii cari cred că a se uni cu curentul din țară ar fi a perde considerațiunea în fața cabinetului de la Pesta; și un coleg din majoritate 'mi afirma, că stima ministerului nostru stă în raport cu încrederea ce la Pesta aū, că vor face să înceteze mișcarea această naționalistă din țara noastră.

Concluziunile d-lui Carp sunt de natura a mă intrista, dar totuși nu admit zisele colegului meu din majoritate.

Ca să se mențină cine-va la putere în România nu mai are nevoie să se despartă de națiune, nu mai are nevoie să devină agentul nici unei puteri streine. 'Mi inchipuesc că a sosit ziua în care puterile streine nu mai aū rol în prefirarea cabinetelor noastre. Dar dacă n'a sosit aceea zi,—ceea ce aștept să mi se probeze, națiunea nu va urma pe asemenea guverne.

Când la Viena, la Pesta, la Petersburg... se va sci, că ori de va fi la putere, d. Lascar Catargi, ori d. D. Sturza, sau — fără să bag zănie—d. P. P. Carp, aceeași linie de conduită va fi în politica externă a României, atunci fluctuațiunile noastre politice nu vor avea pe barometrul lor un punct, de la care adecă statele vecine nu mai primesc cu simpatie un guvernament românesc! Și tot atunci când idealul politic național va fi același la toți guvernanții noștri, atunci numai nu va mai fi nevoie de delicate, de anevoioșe și, recunosc, pline de răspundere interveniri în favoarea românilor transcarpatini. Atunci numai stima încrederea și cred că și respectul de noi se va impune puterilor Europeene.

Discuțiunea din zilele acestea are, după mine, acest câștig: din toate rugozitățile și făpușele ei se degagează convingerea, că

nu se mai pot găsi între noi destui mi niștri, ca să se constitue un cabinet anti național...

Dacă altmintrelea ar fi, atunci sunt d. părerea d-lui Carp.

Poporul e care la rândul seū va zice cello de pe banca ministerială: «nu mai sunteți în fruntea noastră, v'ați depărtat de noi și nu mai vrem de d-vs!»

D. Lahovari poțtea pe acea bancă pe d. Sturza, dacă se simte în stare să îndeplinească un program pe care d. Lahovari crede că nu'l va putea îndeplini. Noi vom zice la amindoi, că dacă nu înțeleg idealu neamului românesc, apoi să se grăbească de a se duce, căci și d-lor vor fi copleșiți de mișcarea națională.

Acest ideal e împăcat deplin cu relațiunile internaționale și numai șovinisti și nebunii din Buda Pesta ved primejdia, din faptul că există în vecinătate cu denses, sul sceptru lor, un popor care a fost tot-d'aun credincios Impăratului lor și dorește să fi însă să trăiască ca neam românesc.

Aceasta aveam de spus în privința articolului de care ne am ocupat. Încredere stimă, respect? Vorbe. Dacă vrem să le asigurăm, să ne punem în situațiune de a impune încrederea, stima și respectul. Acestea le vom avea când va sci Europa că aci sunt unite toate popoarele din peninsula Balcano-Carpatică și că toate sunt hotărâte să-și apere existența lor națională (aplause).

În acesta e mântuirea, iar nu în a lăsa să se ardă casa ardeleană, precum ne a propus d. ministru Carp.

Eacă ce aveam de spus asupra articol III din proiectul de respons la Mesagiū.

Nu am nici un amendament de propus la acest articol, nu urmăresc nici o modificare de fapt. Ținem numai să fac aceste declarații și conchid că după mine acel guvern care va realiza acele două postulate: îmbunătățirea sorței românilor de peste munți, împăcarea lor cu Unguri, și federarea statelor din regiunea Carpato-Balcanică, acel guvern va fi bine meritat de la neamul românesc (aplause).